

Брой 5 (1988) Година LXIII, ISSN-0205-0943

май 2022 г.

Цена 1 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

Не чакайте ехото,
абонирайте се за
вестник "Ехо"

Каталоген № 255

ПРОЯВИ ОТ КАЛЕНДАРНИЯ ПЛАН НА БТС

74-и Национален туристически поход „По пътя на Ботевата чета Козлодуй – Околчица“ – 27 май – 2 юни – Козлодуй – Околчица – МОН, БТС, област Враца

Национален събор „Песните на България“ – 11-12 юни, Стара Загора – ТД „Сърнена гора“ – Стара Загора, Сдружение на туристическите хорове в България, БТС

Ден на предизвикателството и пролетна кампания „Движи се и победи“ – 30 април, 14 май и 28 май – Велико Търново, БТС, ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново, Общински съвет и Община Велико Търново, Младежки дом – гр. Велико Търново, Програма „Синди“

Спортно-туристически празник по случай 120 години от основаването на ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен – 28 май – Парк „Кайлъшка“ – хижка „Среброустрий“ – гр. Плевен – БТС – ТД „Кайлъшка долина“ – гр. Плевен

Туристически поход „По стъпките на Георги Бенковски“ – с. Мирково – м. Костина – с. Рибарица – 23-25 май, Стара планина, ТД „Старопланински турист“ – гр. Етрополе

Туристически поход „По стъпките на Бенковски“ – 25 май, Рибарица, ТД „Свищият плаз 2013“ – гр. Златица

Изкачване на Еленски връх – 29 май, Бесарапски възвишения, с. Огняново, ТД „Атанас Спиридонов“ – гр. Стамболийски

XXVIII-ми международен колопоход Варна – Констанца (Румъния) – Варна – 3 дни, май или септември, България – Румъния, БТС, ТД „Черноморски простори“ – гр. Варна

Национален воден поход по река Струма – май, по течението на река Струма, Воден клуб „Струма 2012“ – ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил

Воден поход по река Росица и язовир „Александър Стамболийски“ – 21 – 22 май, река Росица, язовир „Александър Стамболийски“, ТД „Росица – Мазалат“ – гр. Севлиево

Състезание по спортно ориентиране за купа „Кюстендилска пролет 2022“ – май, по наредба, ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил

XXIII-ти Песенен празник „Прекрасна си, мила Родино“ – май, Казанлък, ТД „Орлово гнездо“ – гр. Казанлък

Зелени градски лагери „Млад турист 2022“ за деца 1-6 клас (6 смени) – 20 юни – 28 август, по програма, ТД „Родни балкани“ – Варна

Ученически поход по морския бряг – юни, Българско Черноморие, БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна

XX-и туристически поход „Добруджа и морето“ – 4-5 юни, по наредба, ТД „Добруджа“ – Добрич

Традиционен преход „Асеновградски върхове и пътеки“ – 4-5 юни, Западна Родопи, ТД „Устремени“ – Асеновград

Изкачване на 10-те планински първенци на България – 18 – 25 юни, по наредба, ТД „Родни балкани“ – Клуб „Нови хоризонти“ – град Варна

XXVII-ми международен колопоход Варна – Констанца (Румъния) – Варна – 3 дни, май или септември, БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна

Национален воден поход по река Струма – май, по течението на р. Струма, Воден клуб „Струма – 2012“, ТД „Осогово“ – Кюстендил

Воден поход по река Росица и язовир „Александър Стамболийски“ – 21-22 май, р. Росица, язовир „Александър Стамболийски“, ТД „Росица – Мазалат“ – Севлиево

Риболовен фест „Ардино 2022“ – туристически поход от град Ардино до Дяволския мост – 18 юни, Община Ардино, ТД „Белите брези“ – Ардино

Инициатива „Първи стъпки под водата“ – 25-30 юни, Варна, Морски клуб „Приятел на морето“ при ТД „Родни балкани“ – Варна

Състезание по спортно ориентиране за купа „Варненско лято“ – юни, по наредба, СКО – Бегун, ТД „Родни балкани“ – Варна

Състезание по спортно ориентиране за купа „Варненско лято“ – юни, по наредба, СКО – Бегун, ТД „Родни балкани“ – Варна

Среща на туристи ветерани „Пролет 22“ – 25 юни, Пловдив, ТД „Шипка“ – Пловдив

Изкачване на Езерен връх в Албания – юни, Албания, ТД „Купена“ – Пещера

Балканска туристическа среща – 4-6 юни, Република Северна Македония, ТД ПЕС „Мусала“, ТД от балкански страни
Б. ред.: Възможни са промени в Календарния план след редакционното приключване на броя.

БТС ВЕЧЕ Е ПЪЛНОПРАВЕН ЧЛЕН НА ЕУМА

След дългогодишни действия и подадена молба за приемане в ЕУМА, на Общото събрание на организацията, проведено на 30 април, БТС бе приет за пълноправен член на Европейската планинска асоциация.

Федерацията по планински спортове на Северна Македония организира и бе домакин на пролетните срещи на UIAA, ЕУМА, ВМУ 2022 в Скопие, Северна Македония, в периода от 29 април до 3 май 2022 г. Основната цел на тези организации е взаимно сътрудничество, развитие и популяризиране на планинарството, алпинизма и планинските спортове в регионален, европейски и световен мащаб.

UIAA – МЕЖДУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЯ ПО КАТЕРЕНЕ И АЛПИНИЗЪМ е основана през 1932 г. и има глобално присъствие в шест континента, като представлява 90 членове на асоциация

и федерации в 67 държави. UIAA насърчава растежа и защитата на алпинизма и катеренето в световен мащаб чрез запазване на нейния дух и традиции, окуражава прилагането на безопасни и етични планински практики, както и на отговорен достъп, култура и опазване на околната среда, подкрепа на младежкото участие и олимпийското движение.

ВМУ – БАЛКАНСКИЯТ ПЛАНИНАРСКИ СЪЮЗ е учреден през октомври 2009 г. в Босна и Херцеговина, с присъствието на делегати от всички балкански страни.

Дейността на организацията се отразява онлайн в ВМУ Journal, както и годишните шампионати в следните дисциплини: планинско ориентиране, планинско колоездене, скално катерене, ски туризъм и планинско бягане. На 29 април се състои годишното събрание на ВМУ. То прие документ Изводи за работата през 2021 г., които бе прочетен от председателя Мартин Шолар. Приет бе и План за активности за 2022 година. Андрей Ивошев представи програмата на предстоящото първенство по спортно катерене на природна стена, което ще се проведе в Нивешачка клисура, като и Балканска среща на комисията за младите планинари. Проф. д-р Ерсан Башар запоз-

на присъстващите с условията за участие в Експедиция Арарат 2022, която организира Турската планинска федерация TDF в края на август, в която ще вземат участие планинари от страните-членки на ВМУ. Представители на Планинарския съюз на Босна и Херцеговина презентираха проявата „Ден на планините“ в тяхната страна.

Засегнат бе въпроса за регионалната организация и бъдещето на ЕУМА – ВМУ в рамките на ЕУМА. Как да се постигне по-тясно сътрудничество между организациите – това бе обсъдено по време на конференцията на ЕУМА на следващия ден. Сред основните дискутирани въпроси бе фактът, че по-голямата част от страните в ВМУ не са членки на ЕС.

Представени бяха новоизбраните председатели: Венцислав Венев на Българския туристически съюз и Расим Радоня на Планинарския съюз на Босна и Херцеговина. Те бяха радушно приети от техните колеги, проведени бяха редица неформални срещи, засягащи бъдещите взаимоотношения. Венцислав Венев бе поздравен и от председателя на Европейската асоциация за пешеходен туризъм (ЕРА) Борис Мичич, с който бяха обсъдени мястото на БТС в международната общност и финализирането на действията по въвеждане на нови спортно-туристически дейности в България. Получихме уверение за съдействие и помощ в предстоящата съвместна работа.

►► на 8 стр.

ПОХОД ПО ПЪТЯ НА БЕЗСМЪРТИЕТО

На 14 май т. г. за 69-и път се състоя Националният туристически поход „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро“, посветен на 146-годишнината от Априлското въстание и битката на четата в Дряновския манастир. По маршрута преминаха над 150 туристи от туристически дружества

и училища в страната – ТД „Узана“ – Габрово, ТД „Алеко Константинов“ – Свищов, ТД „Росица“ – Павликени, ТД „Родни простори“ – Елхово, СТД „Бачо Киро“ – Дряново, туристически клуб „Незабравка“ – В. Търново, ученици от Кнежа – Професионална гимназия по земеделие „Стефан Цанов“

и ОУ „Отец Паисий“, СУ „Вичо Грънчаров“ – Горна Оряховица, а от Велико Търново – ПМГ „Васил Друмев“, Старопрестолна професионална гимназия по икономика, Хуманитарна гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ и ПГСА „Ангел Попов“.

Събитието започна в центъра на град Бяла черква, пред паметника на Бачо Киро. Приветствия към туристите отправиха кметът

на града Албена Тодорова и кметът на община Павликени Емануил Манолов. Поднесени бяха венци и цветя на паметника на Бачо Киро, последва едноминутно мълчание. Походниците разгледаха Историческия музей в Бяла черква, където чуха интересната беседа на уредничката на музея Мария Илинчева:

►► на 8 и 9 стр.

100 НТО
№86 ЗЛАТОГРАД

►► 4

120 ГОДИНИ
ТД „ОРЛОВО ГНЕЗДО“ -
КАЗАНЛЪК

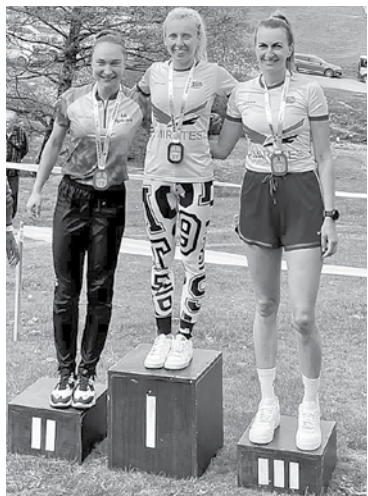
►► 6-7

ГОЛЯМ УСПЕХ НА
БЪЛГАРКА В ХИМАЛАИТЕ

На 15 май българката Силвия Аздреева от Петрич стъпи на „Покрива на света“ – Еверест. (8848 м). Ден по-късно (16 май) тя затвърди успеха си и на Лхотце (8516 м). Миналата година Силвия се поздравя с успех и на един от най-красивите върхове на планетата Ама Даблам (6812 м). На снимката Силвия между трите си успеха. Пред нея е Ама Даблам, а зад нея Лхотце и Еверест. И трите си върха тя изкачва в експедиция, водена от великия Нирмал Пурджа.

►► Повече по темата очаквайте в следващия брой на в. „Ехо“

ТРИ КУПИ ПО ОРИЕНТИРАНЕ СЪПЪТСТВАХА ДЪРЖАВНОТО ПЪРВЕНСТВО - 2022

От 6 до 8 май в полите на Централния Балкан се провежда етап от държавното първенство по ориентирание за възрастови групи мъже и жени елит и младежи и девойки до 20 години. В трите състезателни дни повече от 400 състезатели, представители на 32 клуба по ориентирание от цялата страна, си оспорват титлите в дисциплините спринт, средна дистанция и смесена спринтова щафета. Успоредно с държавния шампионат се провеждат и три национални купи по ориентирание - „Христо Ботев“, „Васил Левски“ и „Иван Вазов“, в които взеха участие състезатели извън елитните групи на възраст от 12 до 75 години.

КРИСТИНА ИВАНОВА – ДВУКРАТНА ДЪРЖАВНА ШАМПИОНКА: „И ЗА ЗАВЪРШЕК – ЛЕТЕНЕ С ПАРАПЛАНЕР!“

На 6 май, Гергьовден, бе даден стартът на най-емоционалната и интензивна дисциплина в ориентиранието – смесена спринтова щафета, в която всеки отбор е съставен от двама мъже и две жени, като задължителната подредба на участниците е жена-мъж-мъж-жена. 29 елитни четворки и 20 при младежите и девойките застанаха на масов старт в подножието на паметника на Апостола на свободата в центъра на Карлово. Четирите поста финишираха за малко повече от час, а подредбата бе следната: М/Ж 21 – „Компас-крос“ - Русе; „Младост“ - Благоевград; „Вариант 5“ - Търговище. М/Ж 20 – „Вариант 5“ - Търговище; „Компас-крос“ - Русе и „Бегун“ - Варна. Един час след финала на спринтовата щафета по улиците на Карлово „спринтираха“ и участниците в купа „Васил Левски“.

В следобедните часове на 7 май бе даден стартът в дисциплината „средна дистанция“ от държавното първенство за МЖ 20-21 и купа „Христо Ботев“. Местността „Паниците“ край Калопфер е известна на ориентировачите поне от 1978 г., когато бе арена на вторите състезания за купа „България“, но районът, избран за този старт, е „чисто нов“, картографиран от Георги Карталов само преди два месеца. За

да се доберат до старта, състезателите трябваше да изминат 1900 метра със 150 метра сборно изкачване (които са съизмерими с параметрите на маршрутите на някои от възрастовите групи). Но усилието си заслужаваше, защото маршрутите се развиваха в чудесен пресечен район, с преобладаваща стара широколистна гора с добра видимост и проходимост, а районът бе изпълнен с много детайли на „ситуацията“ – камъни, скали и дупки, които направиха ориентиранието безкрайно интересно. Кристина Иванова от „Младост“ - Благоевград и Иван Сираков от „Вариант 5“ - Търговище станаха държавни шампиони при елита, а златните медали в младежката възраст станаха притежание на Евангелина Дякова от „Карлък“ - Смолян и Здравко Колев от „Север“ - Плевен. Комплексен победител и носител на купа „Иван Вазов“ стана отборът на „Валди“ - София.

Стартовете в подножието на Балкана завършиха. Те бяха подготвени и организирани от Българската федерация по ориентирание с помощта на общинските ръководства на Карлово, Калопфер и Сопот, със съдействието на туристическите дружества и актива в тези градове, както и с помощта на Национален парк „Централен Балкан“. Спонсори и спомоществатели бяха Бризос, Голд нутришън, Айсбъг, Джи Пласт, Илина, Логатор, Иновейт и Новаков

ни заграждения, които направиха навигацията на висока скорост по-интересна и предизвикателна. Кристина Иванова спечели втората си държавна титла за годината, а при мъжете шампион стана Стефан Йорданов от „Вариант 5“ - Търговище. В младежките възрасти шампиони станаха Ренета Ненкова от „Вариант 5“ и Преслав Щерев от „Бегун“ - Варна. Комплексен победител и носител на купа „Иван Вазов“ стана отборът на „Валди“ - София.

Стартовете в подножието на Балкана завършиха. Те бяха подготвени и организирани от Българската федерация по ориентирание с помощта на общинските ръководства на Карлово, Калопфер и Сопот, със съдействието на туристическите дружества и актива в тези градове, както и с помощта на Национален парк „Централен Балкан“. Спонсори и спомоществатели бяха Бризос, Голд нутришън, Айсбъг, Джи Пласт, Илина, Логатор, Иновейт и Новаков

Енерджи Консултинг. Главен ръководител бе Красимир Данаилов, а в церемониите по награждаване на победителите участие взе и почетния председател на БФО и член на УС на БТС проф. Атанас Георгиев.

След като се изкачи два пъти на най-високото стъпало на стълбичката на победителите при жените и зае второ място с отбора си в щафетата, Кристина Иванова от „Младост“ - Благоевград полетя с парапланер от билото на планината край Сопот като чудесен завършек на състезателната седмица.

текст: Константин КОЙНОВ
снимки: Кристина ИВАНОВА и Стефан СТЕФАНОВ

ПОКАНА

Заповядайте от 22 юли до 24 юли 2022 г. на традиционния XXI-ви възпоменателен туристически поход „По пътя на четата на Цанко Дюстбанов“ - един урок по родолюбие и патриотизъм, празник на българския дух сред зелената приказка на Предбалкана и Балкана. Чрез него пазим паметта за събитията от април 1876 г. Походът е посветен на 146 години от Априлското въстание, 144 години от Освобождението на България от турско робство, 179 години от рождението на Цанко Дюстбанов и 86 години от освещаването на паметника на четата в м. Ранни бунар - мястото на последното й сражение под връх Марагидик в Стара планина. *Подробности и заявки за участие до 13 юли 2022 г. на тел: 0884 917706; 0878764443*

м.с.инж.Милка Караджова

ПОКАНА

ЗА УЧАСТИЕ В ТУРИСТИЧЕСКО ИЗКАЧВАНЕ НА ГОЦЕВ ВРЪХ ПО ПОВОД 150 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

Проявата е съвместна инициатива на туристическите дружества „Момини двори“ в град Гоце Делчев и „Славянка“ в село Петрово. Тя включва организирано масово изкачване на първенеца на планината Славянка (Али ботуш), който носи името на големия син на България Гоце Делчев.

Походът се провежда за пета поредна година между датите 20 юли и 2 август. През 2022 г. той ще се проведе на 23 юли (събота).

ПРОГРАМА ЗА ОТБЕЛЯЗВАНЕ НА СЪБИТИЕТО

На 22 юли вечерта настаняване на участниците в хижите „Славянка“ край село Парил и „Извора“ край село Петрово.

На 23 юли сутринта тръгване за върха от хижа „Славянка“ в 6 часа и от хижа „Извора“ в 7 часа. Среща на върха между 11.30 и 12 часа.

12 часа - откриване на паметна плоча.

12.10 часа - запознаване на участниците с историческото минало на върха и събитията, свързани с революционната дейност на Гоце Делчев в Али ботуш и района.

12.15 часа - музикална програма.

12.30 часа - тържествена заря.

12.45 часа - тръгване към изходните пунктове.

Вечерта на 23 юли в хижа „Извора“ ще се проведе вечер на Али-ботушкия чай.

За повече информация: Тодор Балтаджиев - тел. 0882/966372, хижа „Извора“

от организаторите на събитието

СТАНЕТЕ СЪПРИЧАСТНИ КЪМ МУЗЕЯ НА АЛПИНИЗМА И ПЛАНИНАРСТВОТО!

Уважаеми читатели, както вече ви известихме, след 15-месечен ремонт от 1 юли т.г. отново трябва да започне работа Учебен център „Маловица“. И тъй като тази година се навършват 70 години от откриването на предшественика на центъра – ЦАЛ, веднага след започването на учебните занятия там ще се проведе юбилейното тържество „70 години училище в планината“.

Заедно с възобновяването на учебните занятия и честването на юбилея ръководството на БТС и наемателя твърдо са решили до тогава да бъде обновен и обогатен Музей на алпинизма и планинарството. С тази задача са се заели няколко ветерани, които срещат редица затруднения, тъй като хората, които са поставили началото, вече не са сред нас. От събраните експонати и сведения най-беден се оказва етапът, в който лагерът се мести от хижа „Вихрен“ в Пирин на хижа „Маловица“ в Рила.

За да се попълнят сведенията, които имаме до момента, се обръщаме за съдействие към читателите на вестника. За улеснение публикуваме две снимки, които преди време ни предостави Елена Добрева от Горна Оряховица (за съжаление вече покойница). Те са изключително ценни не само за историята на ЦАЛ, но и за историята на българския алпинизъм. На гърба на едната от снимките Елена е написала

„Рила, алпийски лагер, юли 1952 г., II-ра смяна. Това е „столовата““. На снимката се вижда при какви условия - на поляната в седнало или полегнало положение се

хранят бъдещите ни алпинисти.

Ценна за историята е и втората снимка, на която личат 16-те курсисти на Еленин връх. На гърба на снимката Елена е написала „Рила, юли 1952 г. След изкачването на Еленин връх“. Тук се надяваме някои от лицата да се разпознаят, както и да разпознаят свои приятели. В този случай очакваме да се обадите в редакцията на в. „Ехо“ или на доц. Сандю Бешев – тел. 0898343775. Ще ви бъдем безкрайно

благодарни, а и така ще участвате в обновяването на музея.

Преди доста години Елена ни предаде тези снимки с думите „Доц. Бешев, вземете тези снимки. Те са ми много скъпи, но навярно ще са повече необходими за евентуален музей“. И ето, че този момент дойде. И двете снимки ще намерят място в експозицията на нашия музей.

Станете съпричастни към общото дело! Очакваме снимки, книги, екипировка и съоръжения. Предварително благодарим.

доц. Сандю БЕШЕВ

ПОКАНА

Туристическо дружество „Момини двори“ в град Гоце Делчев организира туристическа среща на 24, 25 и 26 юни със следната

ПРОГРАМА

24 юни (петък) 2022 г. – пристигане в град Гоце Делчев. Настаняване за нощувка, посещение на градския музей и обиколка из града.

25 юни (събота) 2022 г.

I-и вариант – посещение на забележителности в района – село Лещен, село Ковачевица и светилището при с. Долно Дряново;

II-и вариант – екскурзия в Република Гърция – пещерата „Алистрати“, Варварини извори в град Драма.

Другарска вечеря в ресторант с туристите от ТД „Момини двори“

26 юни (неделя) 2022 г. – плаж в село Огняново и разходка в околностите му. Отпътуване.

Материалните разходи са за сметка на участниците или дружествата.

Две нощувки в хотел по 20 лв., в туристическа спалня по 13 лв.

Транспорт до Република Гърция – 25 лв., без входните такси в пещерата.

Транспорт в околностите на града – 8 лв.

Куверт за ресторант – 25 лв.

Телефони за информация и записване: 0882966485, 0889668840

Срок за записване: 15 юни 2022 г.

СРЕЩА В ГРАДА НА ЛИПИТЕ

липите“.

На 1 май тази година в Стара Загора се проведе поредното събитие по повод честванията на 120-годишния юбилей на ТД „Сърнена гора“.

По предложение на председателя на клуба по пешеходен туризъм Енчо Станев и със съдействието на секретаря на дружеството Ваня Петкова и активисти се състоя първата туристическа „Среща в града на

липите“.

На отправените покани се отзоваха 11 туристически дружества с различен брой представители – ТД „Буйна кръв“ - Разград, ТД „Куруто“-Търговище, ТД „Мадарски конник“ - Шумен, ТД „Черноморски простори“ - Варна, ТД „Росица“ - Павликени, ТД „Дочо Михайлов“ - Силистра, ТД „Доброутница“ - Добрич, ТД „Трапезица 1902“ - Велико Търново, ТД „Узана“ - Габрово, ТД „Добруджанец“ - Генерал Тошево и ТД „Димитровец“ - Исперих. Гост на срещата бе и председателят на БТС Вен-

цислав Венев.

Участниците бяха посрещнати пред Община Стара Загора с питка, самардала и менче с вино. Гостите бяха поздравени от Красимира Чахова - зам. кмет на община Стара Загора. След това те имаха възможност да разгледат античния форум „Августа Траяна“ със съдействието на Исторически музей - Стара Загора.

Последва четиричасов преход през парк „Аязмото“ към кв. Дъбрава и околностите на града, като водачите на похода Стефка Божинова и Ваня Петкова представиха на туристите ин-

тересна информация за парка и забележителните околности върхове, а за сигурността на групата се грижеше, движейки се последен, планинският водач Денчо Колев.

Походът завърши на езерото „Загорка“, където домакините подкрепиха туристите с вкусни гюзлемички и вино, като в раздаването им се включиха и председателят на ТД „Сърнена гора“ Георги Гачин и председателят на БТС Венцислав Венев.

На празничната вечер в хотел „Сити“ гостите бяха поздравени с изпълнения на танцов състав

„Тракийче“. Домакините получиха поздравления и подаръци за юбилей от всички присъстващи дружества, а гостите получиха като подарък торбичка с липов цвят и магнитче с логото на ТД „Сърнена гора“. Туристите от ТД „Бачо Киро“ бяха изпратили техни поздравителен адрес чрез колегите от Павликени. Вечерта премина с много танци и хора под звуците на прекрасна музика, подбрана от изявилия се като диджей член на УС на дружеството Даниел Йорданов. Провеждоха се игри и викторина с много награди. С подкрепата на спонсори – местни производители, известни в цялата страна, се състоя и весела томбола, в която късметлиите получиха вкусни храни и напитки. Голяма радост предизвика появата на огромната юбилейна торта, на която след множеството снимки се насладиха всички гости. Веселбата продължи до малките часове на нощта.

На следващия ден гостите си тръгнаха с много благодарности към домакините и всички пожелаха „Срещата в града на липите“ да стане ежегодна.

Енчо СТАНЕВ – председател на клуба по пешеходен туризъм при ТД „Сърнена гора“

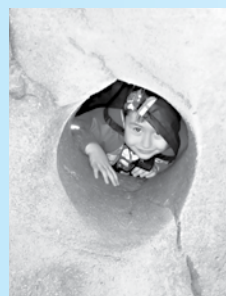
66 ГОДИНИ СВЕТЛИНА В ТУНЕЛА! ЗА ЕДИН СПЕЛЕО КЛУБ 66 ГОДИНИ СА МЛАДЕНЧЕСКА ВЪЗРАСТ!

В далечната 1956 г. група ентузиастични от ТД „Приста“, водени от д-р Георги Икономов, основали в Русе секция по пещерно дело. Днешният спелео клуб е пряк техен наследник. Няколко поколения пещерници са работили неуморно в земните дълбини, откривайки и проучвайки множество пещери, като първата и най-дълга (13 474 м) е Орлова чука при с. Пепелина. Водещи пещерници в този период са Иван Хаджииванов, Еберхард Унджийан, Симеон Стефанов, Маргарит Димитров.

Клубът се запазва през годините и издържа на промените на времето. Разраства се и работи в Полумието съвместно с Русенския природо-научен музей. Изследват се и се картографират няколкокостотин пещери и скални килии в Русенска област. С подобряването на подготовката на клубните членове започва проучването на водни и пропастни пещери в Еменския карстов район и в района на резерват „Стенето“

в Стара планина. Най-изявени по това време са пещерниците Камен Димчев, Ангел Георгиев, Александър Блажев, Емилиан

Запрянов, Сахо Гунешки.

През 90-те години в клуба израства следващото поколение пещерници-изследователи. Те

участват в международни експедиции и в проучването на най-дълбоките пещери на света. Неколкократно в такива прояви участват Теодор Кисимов, Светломир Станчев, Камен Стоянов и др., включително и в най-дълбоката пещерна система в света „Вороня-Крубер“ (2191 м).

Пролетният сбор, който се провежда всеки април при пещерата Орлова чука, тази година се съчета с 66-годишния юбилей на клуба и с Великденските празници. Гости ни бяха колеги-пещерници от клубовете: ПК „Искър“, СПК

„Академик“, ПК „Ъндърграунд“ - София, ПК „Саламандър“ - Стара Загора, СК „Варна“, ПК „Дервент“ - В. Търново и СК „Академик“ - Русе. Получихме много подаръци и поздравления. Почерпихме с торта „с прилепи“, която децата оцениха най-много.

Изпяхме „Многая лета“ в Концертна зала на пещерата. Направихме вътре разходка за гостите и децата и няколко по-дълги маршрути за по-опитните пещерници. Навън пролетното Полумие предлагаше пешеходни маршрути за любители на природата. А в скалите над с. Пепелина беше екипирана адреналиновата „Пътека на исихастите“, за преминаването по която са необходими въже, алпийска екипировка и водач.

Гостите посетиха Великденската служба в църквата на най-малкото село на Русенска област - с. Пепелина, видяха и се любяха на Ивановските скални църкви, част от световното културно наследство, пещерата-светилище Водна-Тъмно, средновековния град Червен, както и на русенската гроздова, червеното вино от региона и...

За един спелео клуб 66 години са младенческа възраст!

Сахо ПОПОВ, дългогодишен член на СК „Приста“

Снимки: Илияна Григорова, Стефан Захариев, Пламенка Славова, Михаил Михов, Пайот Желязков, Сахо Попов

ВОДЕН ПОХОД ЯНТРА-ДУНАВ 2022

Пролетният гребен сезон 2022 е открит!

От 29 април до 2-ри май се състоя националният воден поход „Янтра-Дунав“ със символичен домакин ТД „Приста“ – Русе. Всяка година, в началото на месец май, десетки каякари от цялата страна се събират при моста на Колпо Фичето в град Бяла. От там флотилията потегля по река Янтра, за да премине през пролетно разцъфналите меандри на реката, през водните прагове при селата Долна Студена и Белцов, под крайбрежните варовикови скали и тяхната украса от скални ниши, пещери и отшелнически килии при с. Беляново.

До средата на следващия ден се гребе по долното течение на Янтра. След достигане до устието ѝ, пред каякарите се отваря дунавският простор. Голямата европейска река запленява с над километрова ширина на водата, със зелените острови, плаващите нагоре и надолу по

течението кораби, рибарски лодки, екзотични водни птици. Тук могат да се видят пеликани, лебеди, корморани... и морски орел - рядко срещан, защитен от закона вид, гнездящ по най-високите дървета на островите.

Плаването по Дунав е интересно, красиво, но може да бъде и опасно. Силният насрещен вятър вдига небезобидни вълни, които понякога влизат в лодките, при гребците. Сред участниците имаше начинаещи „юнги“, които бяха обгрижвани и инструктирани от опитните „капитани“.

Плаването премина с много

вълнения, но без инциденти.

Третата нощувка е на Слънчище, квартал на с. Мечка, а последният етап от гребането е до хижа „Приста“ при Русе. По маршрута има примамливи пясъчни острови, където по-смелите каякари направиха първите слънчеви и водни бани за сезона.

Накрая, след много емоции и приятни часове на вода, а вечер и в палатковите лагери на брега, всички си тръгнаха от Русе щастливи и в очакване на следващата среща с реките, язовирите и приятелите.

Сахо ПОПОВ

ТУРИСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „КАЙЛЪШКА ДОЛИНА“ – ПЛЕВЕН

ПРОГРАМА

за провеждане на спортно-туристически празник по случай 120 години от основаването на ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен

Парк „Кайлъка“, хижа „Среброструй“
28 май 2022 година (събота)

- 9.00 ч. Пешеходен преход от началото на парк „Кайлъка“ до х. „Среброструй“
- 8.30 ч. Колопоход: читалище „Съгласие“ – ж.к. „Мара Денчева“- Парк-отел „Кайлъка“ – х. „Среброструй“ – колорали
- 9 – 13 ч. Провеждане на Осми преглед на туристическите умения и сръчности за учащи за приз „Кристален еделвайс“ – „Кайлъка“ 2021
- 10.30 ч. място: поляната пред х. „Среброструй“
- 10.00 ч. Състезание по спортно ориентиране. Старт – финал – х. „Среброструй“
- 10.00 ч. Воден слалом – място: яз. „Тотлебенев вал“
- 10.30 ч. Скално катерене – място: скалите, яз. „Тотлебенев вал“
- 13.00 ч. Обявяване на резултатите от проведените състезания и награждаване на победителите.

120 години ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен, място: х. „Среброструй“

Венци Росманов

ПРЕДСЕДАТЕЛ: доц. д-р Венци Росманов, д.м.

Златоград е най-южният град в България, отстои на 60 км. югоизточно от Смолян и на 5 км. южно от границата с Гърция. Градът е разположен по долината на р. Върбица в Източните Родопи. Отвъд него на юг се простира беломорската равнина, опряла след 50 км в Егейско (Бяло) море. Безкрайните родопски масиви покриват всички останали географски посоки. Градът винаги е бил здраво свързан с морския бряг, от който бе изтласкан с неестествено прокараната граница с Гърция през 1920 г. Тя прекъсва вековни контакти между хората от двете държави, но след влизането ни в ЕС пред Златоград се отвори-ха нови, широки хоризонти.

Градът, с неговите седем хиляди жители, и днес е едно малко и красиво цвете. Селище с богата история, съградило впечатляващи паметници от различни времена и епохи, с девствена природа и с големи възможности за развитие на туризъм в региона.

ТРАКИТЕ

В Античната епоха (XII в. пр. Хр.-VI в. сл. Хр.) долината на р. Върбица и българските земи са обитавани от траките – най-големия след индийците народ на земята според Херодот. Те населявали ареала Стара планина, Средна гора, Сакар, Странджа, Родопите и западнобългарските планини. По това време племената им били малки държавни формации, ръководени от монархии. Религиозният център на саките, одрисите или бесите (според различни тълкувания) е бил в хълмовете на днешното село Бенковски, близо до града. В скалите наоколо са открити множество гробници на тракийски и други царе, десетки жертвеници и пирамидални ниши, правещи загатката на култовите комплекси още по-тайнствена. Археологическите находки сочат, че в Одриското царство, че и по време на властването на Македонската и Римската империя, животът тук е минавал сравнително спокойно за тези размири краища.

СЛАВЯНИТЕ

Нещата коренно се променят със заселването на славяните в средата на VII в. Източната Римска империя Византия и българските държави на ханове Аспарух, брат му Кубер и Крум водят непрекъснати битки, а откритите останки от средновековни селища и църкви говорят за масирано присъствие на славяни и българи в землището. След завоюването на областта от османските турци през XIV в. населението претрпя местоположението на града югозападно, на закътано в планините място. Източници от този период носят до наши дни две предполагаеми имена

№86

ЗЛАТОГРАД

ЕТНОГРАФСКИ АРЕАЛЕН КОМПЛЕКС

на града – **Беловидово** – славянско, което идва от хубавите бели къщи и **Даръдере** – прабългарско, от тяхното име на Върбица – Дардаря.

БЪЛГАРИТЕ

Предците от времето на кан Пресиян (завладял Родопите през 837 г.) доказват присъствието си в средните Родопи с крепостите и светилищата си в района – Перперикон, Устра, Лютица... Трите етноса – траки, славяни и българи, бързо се слеpli в едно след християнизацията в 864 г. и според средновековния статут приели името акрити – гранично население, стражи, граничари, освободени от всякакви данъци. Най-големият им успех бил разгрома на отряда и останалия последен жив водач на IV-ия Кръстоносен поход Бонифаций Монфератски през 1206 г., оцелял след разгрома при Одрин на император Балдуин от цар Калоян. Бонифаций лекувал ревматизма си в топлите минерални бани близо до Златоград, опитал да нападне българите, но попаднал на наша засада и в резултат български конник доставил в Търново осолена глава на Калоян. Смътен спомен от далечните времена има и за отбраната от турските набези срещу крепостите при с. Дрангово и връх Устра. Още една мистерия е свързана с житието на

патриарх Евтимий – легендата разказва, че в двора на старата джамия, някога църква, метох на Бачковския манастир, в село Кирили (Бенковски) е погребан последният български патриарх. Голяма част от населението в този край е насилствено ислямизирано (най-вече за войска) през 1667-70 г., веднага след войната на османците с Венеция, придружена с огромни жертви от страна на мохамеданите. Въпреки това и до днес тук нито веднъж не е имало сблъсъци на верска основа, по-скоро в Златоградско заедно празнуват религиозни и семейни празници.

БИТ И ЗАНАЯТИ

Специфичната шивашка индустрия (вълна, козина, кожа за униформи) стои в темелите на бурния разцвет на града през XVIII-XIX в. Строят се така известните бели златоградски къщи с много и красиви прозорци, чардаци и комини. Улиците се покриват с калдаръм, а двата бряга на Върбица са свързани с десетки мостове. Върху основите на стар

християнски храм през 1834 г. е издигната внушителната църква „Св. Богородица“. В двора действа килийно, а после и модно взаимноучително училище. В чест на учредяването на Българската екзархия през 1872 г. е съграден храмът „Св. Георги Победоносец“. През Възраждането този край се прочува и с Дельо войвода. За родния Робин Худ е сътворена една от най-хубавите ни песни, изпълнявана от Валя Балканска и летяща с „Вояджър“ в космоса. Балканската война освобождава Златоград през 1912 г., но границата откъсва града от естествения му икономически излаз на егейските пристанища на 30-ина километра южно.

В края на миналия век местният разцвет е свързан с разработените мини за олово, цинк и злато. Напоследък проработват и спрели преди години предприятия. Девствената планинска природа, горещите минерални извори и старинните паметници от всички епохи са чудесна възможност местните хора да посрещат стотици и хиляди туристи от България и света.

СТАРИЯТ ГРАД

За разлика от много наши градове, Златоград е запазил своята възрожденска Вароша от XVIII – XIV-и век неповредена. Местните

цвета и гъстотата ѝ жреците гадаели бъдещето на семейството. Други трапецовидни ниши са изсечени отвесно в скалите и учените още дискутират дали това са погребални ниши за урните на починалите или са олтари на Бога-Слънце. Върховни жреци на скалните светилища били тракийските царе и затова естествено било те да се погребват в същите олтари-жертвеници. В изсечените гробници с куполна форма телата, заедно с оръжието и доспехите, златни съдове и други предмети се полагали в каменно ложе. Елипсовидният отвор се покривал с каменна плоча.

Според тракийските вярвания царят-жрец се превръщал след смъртта си в бог-герой. Изобразяван е яздещ кон сред ловните полета – закрилник на

къщи са уникални като архитектура – примес между средногорската и егейската. Майсторите са от камък, кирпич и дърво, най-често на три ката, измазани с бяла вар (Беловидово). Долният етаж е бил за стопанска дейност – ателие, като някои са устройвани и като кафенета или механи. Едно от най-възрастните у нас – „Старото кафене“ отваря врати още през 1823 г., но и днес може да си пиенете кайве, приготвено върху горещ пясък в малка камина. Както и да хапнете сготвени по стари рецепти ястия в тукашните механи. Част от работилниците още действат и може да си купите бижута, ножове и саби ръчна изработка. Друга интересна забележителност е Старата воденица и тепавицата за платове, работещи с водна сила. Възрожденската църква „Успение Богородично“ (1834 г.) е вкопана в земята – с ниска, широка и дълга базилика. Тази учудваща за европейца диспозиция е била наложена от османците, тъй като Корана не разрешавал християнските църкви да са по-високи от мюсюлманин, яхнал кон. Иконите в църквата са пострадали през 1913 г., когато турски оккупатори изболи очите на светиите с ножове, стреляли по тях и запалили храма. Златоградчани особено тачат църквата „Св. Георги Победоносец“, осветена през 1871 г. с изписани през 1877 г. дебърски икони. Заслужава си да се види и постройката на най-старата по земите ни поща, както и историко-етнографската сбирка.

ТРАКИЙСКИ СВЕТИЛИЩА И ЦАРСКИ ГРОБНИЦИ

Село Бенковски е на 15 км. източно от града, на една ръка от главния път за Кърджали. Точно тук прастари тектонични процеси са извадили на бял свят стратотни скални масиви. Траките решили, че те са им пратени от великите богове и ги обожествили чрез издълбаването в камъка на жертвеници от всяко семейство, като това става по време на Троянската война (XIII – XII в. пр. Хр.) Те са стотици, имат бърбковидна форма и са вдълбани на 10-ина сантиметра в скалата. Улеи извеждали от тях жертвената кръв извън валуна и вероятно по скоростта на движение,

живите траки пред висшите богове. Ето защо гробницата им се превръща в храм за местните хора. До една от добре запазените гробници край с. Ягнево клоните на дърво пред входа ѝ са окачени с парцали от детски дрехи, камерата ѝ е отрупана с камъни, донесени от къщите на местни селяни. А те са мюсюлмани и са убедени, че гробницата носи здраве на децата и дълъг живот на хората от къщата, от която е взет камъкът. Тези поверия нямат нищо общо с Корана и са свидетелство за препредаването на тракийските вярвания от преди 3 200 години.

КРЪСТАТА ГОРА

Златоград се намира в геометричния център на четири планински върха във формата на кръст. Местните ги наричат Кръстата гора (планина) и са издигнали на всеки от тях храм-парацис, посветени съответно на светиите Неделя, Константин и Елена, Атанас и Илия. Носят се легенди, че който посети тези параклиси оздравява, ако е болен, и става малък хаджия. Параклисите били сринати от турците през XIV в., но днес са възстановени. Поради липсата на път стотици златоградчани правят жива верига от града до върха за предаване от ръка на ръка на необходимите материали за възстановяването на параклисите на светиите Константин и Елена и Илия.

В местността Клисе дере, между селата Пресека и Добромирци, могат да се видят останките на градската катедрална църква (XIII в.), където е бил разположен Златоград през Средните векове. А обиколката на култовите паметници тук не може да е пълна, ако не се видят и църквите в село Старцево и град Неделино. Те са построени от млади мюсюлмани – доброволци, възвърнали християнската вяра на пратците си, отнета им силово през 1669-70 г.

Павел Дудек (34 години) е чешки гражданин, който от пет години живее в София. Носител е на златна значка в НД „Опознай България – 100 НТО“ и харесва тази инициатива. Събирал е печати в продължение на седем години. Изкачил е върховете Ботев, Мусала и Вихрен. Особено впечатление у него са оставили църквата „Св. св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат“ в Добърско, църквата „Света Неделя“ в Батак, музеите в Перущица и Скравена, връх Околчица, м. „Карандила“, водопадът Райско пръскало, седловината Кончето в Пирин и др. Казва, че България е невероятна страна и в нея има много интересни места, които обаче не са достатъчно популяризирани. Тя е интересна и за планинарите. Гордее се с приноса на негови съотечественици за България, като братята Шкорпил, братя Прошек и Франц Милде. Ще посети още привлекателни места в България.

НОСТАЛГИЯ МЕЖДУ ЛИСЕЦ И ЧУДИНСКА ПЛАНИНА

Сигурна съм, че много „градски“ хора пазят в себе си спомен за някоя селска къща, за мирис на трева или бумтяща печка, край която са слушали бабините и дядовите приказки. Тези спомени скатаваме някъде дълбоко в мислите си така, както скатаваме в прашните ракли остарели вещи, с които ни е трудно да се разделим завинаги, захвърляйки ги на боклука. Има дни, в които ни се ще да поровим в миналото и просто ей така, без причина, да надзърнем в скрина, да си припомним...

Едно такова топло чувство и поздравени спомени завладяха мен и туристи от ТД „Осогово“ в Кюстендил, когато по предложение на Катя Хаджийска посетихме родното й място село Церовица, махала Бело Каменье в Лисец планина. Десетки са сигурно, т. нар. обезлюдяващи селца, пръснати в различни части на България. Церовица е само на около двадесет километра от Кюстендил. Попадали бяхме на място, забравено от цивилизацията, но не и от Бога.

Мечтали ли сте за вълнуващо и романтично пътуване, изпълнено с десетки незабравими спомени? Ето това се случи

на нас, защото бяхме избрали приключението да започне с пътуване с „най-бързия влак“ в страната – от Кюстендил до село Гюешево. След многоцветната палитра от топли пролетни цветове, през прозорците на влака пред очите ни изникваха една по една къщите – малко поразкривени, кирпичени, с дървени порти и тук-там разрушени дувари... Малкото хора, които виждахме по още сънените спирки, бяха все възрастни, отрудени мъже и жени. От дете помня, че хората на село се поздравяват, така е прието, по човешки, така ме е учила баба... Те отговаряха на поздравите ни с усмивка върху набраздените лица. Най-човешката усмивка, която съм виждала и която пазя в спомените от мое детство.

Голяма част от хората в групата не бяха чували нищо за това прелестно място, на което бяхме попаднали. Знаехме, че планината се казва Лисец и сме изкачили нейния първенец – връх Връшник, но от срещуположната посока. След час пътуване сляхохме на спирка Церовица и Катето, която беше много развълнувана

от предстоящото пътешествие, ни запозна с маршрута. Първо пресякохме буйната река Бистрица и като навлязохме във вековна дъбова гора, разбрахме откъде идва името на селото. Церът е вид дъб, кой преобладаваше по пътя ни.

Пролетта... Красива феерия от златни цветове и нежно зелено пленяваше сърцата ни през целия път. Мъглата по река Бистрица се стелеше на таласи, а топлотата на цветовете ни сгриваше отвътре. Първата ни почивка беше пред къщата на вече починалата баба и дядо на Катето. Тя с умиление ни разказваше за детството си, когато баба и я е носила в цедилка до нивата. Минавахме покрай опустели къщи. Спуснатите им кепенци приличаха на затворени клепачи. Опитвахме да си представим какви хора са живели зад тях. Колко ли спомени, смях и сълзи се крият зад запостените порти?... Някои ще останат затворени завинаги. До старите спящи къщи се издигаха нови постройки, току-що лакираните греди грееха на слънцето. Красиви бяха, но не личеше допи-

рът на майсторска ръка, както при по-старите. Липсваше им голямата стряха, която хвърля тежка сянка върху прозорците. Да построиш къща в онова старо време си е било изкуство. Защото, освен с пари, къща се гради с много любов. Може би затова вече сто, дори двеста години тези домове напомнят за отминалото време.

Минава обед и поемаме по обратния път. На селския мегдан забелязахме малката табела на кметството и смесения магазин, в който някога е имало всичко, от сирене до пирони. В този момент видяхме развяващ се български трибагренник в един от дворовете. Много хубава и запазена е и селската черква, нали вярата топли и пречиства човешките души! Всяка година до нея правят събор. Посрещат децата и внуците си, пазят живота тук.

Имахме много време и минахме да разгледаме махалите на селото. Река Бистрица разделя планините Лисец и Чудинска. Пътът се отбихме до бившия кмет на селото - Слави. Седнали на скочана от стари дъски пейка, пред отворения вратник

на къщичката си, той с радост ни посрещна и се съгласи да ни разкаже за родното си място. Сподели, че за него днес е истински празник. Такива са селските хора, истински, топли и гостоприемни. Лея, най-малката ни туристка, поздрави чичо Слави със специална песен. Тя свири на тамбура, има глас на славей, играе балет и обича много планините.

Пожелахме на бившия кмет Слави здраве, целунахме ръка и си тръгнахме с пълно сърце, сгрято от топлите лъчи на слънцето и позабравената човешката доброта. Качихме се във влака, преизпълнени с емоции, потънали в мисли за преживяното.

Ако някой ден имате няколко свободни часа, ако сте загубили детските си спомени или вярата в доброто, разходете се до село Церовица. Насладете се на природата, на къщичките, строени още през XIX век и на някоя и друга приказка, подскладена с чашка кафе или райкица, налетите от уморените, но здрави ръце на някоя баба или дядо - някой, който като по чудо е останал истински човек.

Силвия МИХОВА – секретар ТД „Осогово“, Кюстендил

НА ЕКОПОХОД В СТАРА ПЛАНИНА

На 30 април и 1 май клуб „Екология“ към Професионална гимназия по механоелектротехника „Ген. Иван Бъчваров“ - Севлиево, с ръководител Ивелина Колева, преподавател в гимназията, се проведе туристически поход в Стара планина. Изходният пункт на прехода беше х. „Партизанска песен“ в местността Узана.

При слизване от автобуса, участниците в прехода усетиха полъха на планината, зимата все още не беше си отишла напълно, подухваше студен ветрец и лека мъгла не липсваше. След кратък инструктаж групата потегли на запад, към крайната точка за първия ден - х. „Мазалат“. Както се и очакваше, в групата имаше ентузиастични, които се ориентираха по маркировката „бяло-червено-бяло“, искаха да бъдат преди всички. След час ходене и леко изморени, младите ту-

ристи направиха кратка почивка. Тогава се повдигна темата за опасностите в планината и по-конкретно за влечугите. Водачите на групата запознаха членовете на клуба с видовете отровни змии и най-вече как да се предпазят от евентуални ухапвания, когато са в природата - да се гледа в краката и е желателно те да бъдат закрити до коляно.

През това време мъглата за кратко се вдигна и на участниците в похода бяха показани върховете Малък и Голям Исполин, които се намират на юг от местността Узана. Следващата почивка беше под вр. Корита, където от чешма струеше огромно количество вода. След подкрепителна закуска групата продължи на запад. Последва заснежен участък от маршрута, който затрудни голяма част от младите еколози. Тук те разбраха, че в планината е необходимо да бъдеш с подходящи обувки и щетки. Но въпреки труд-

ностите, след 3 часа ходене, групата достигна граница на Национален парк „Централен Балкан“. От тук до хижа „Мазалат“ оставаше лек преход за 30 минути.

В хижа младите туристи бяха топло посрещнати и настанени в новото бунгало. След обяда част от групата посети лобното място на д-р Симеон Пенев - дарител на сградата на Дома на туриста в Севлиево - на 30 минути разстояние в северозападна посока. Последва преход вр. Вълчата глава и връщане обратно в хижа. Част от мъжката компания се пробва в цепене на дърва, което се оказа нелека работа, но все пак дърва за вечерта и за през нощта бяха набавени.

Вечерта беше най-забавната част от излета. Имаше съчетание

на мини турнири по табла, карти и други занимателни игри, чрез които се проверяват знанията по география. Не липсваха и кръшни хора, с които част от младите еколози доказаха, че са добри ученици на клуба за народни танци към читалище „Развитие“ в Севлиево.

В неделя времето по нищо не напомняше за мрачния си характер от предишния ден, слънцето грееше ярко. Разбира се, подухваше хладен ветрец, за да напомни, че все още е средата на пролетта. Но най-красива беше гледката към величествените върхове на юг, от изток на запад се извисяваха връх Мазалат или Злият връх, следваха върховете Пиргус и Малък Кадемлия, вдясно на запад се открояваше Ро-

соватец. Най-близо до хижата, на запад, ярко огрян от слънчевите лъчи, се извисяваше връх Вълчата глава. Зад него стари туристи различаха местността Пеещите скали. Сутринта стопаните на х. „Мазалат“ се бяха погрижили закуската да бъде топли мекици. Но всяко начало си има и край, групата трябваше да се отпрати по нов маршрут към местността Лъгът. По традиция с мощно „Ехо“ групата благодари на хижарите за невероятното гостоприемство и потегли на път. След кратък преход водачите проведоха събеседване с младите еколози на тема ветрогенератори. Последва спускане по стръмна пътека, наречена „Джаксъна“. Въпреки умората от предния ден, групата се справи успешно и всички бяха на уреченото място и час за обратно извозване с автобуса.

В заключение госпожа Колева благодари за оказаното съдействие от страна на туристическо дружество „Росица-Мазалат“ в Севлиево и всички пожелаха следващия преход да бъде през х. „Плевен“ до първенеца на Стара планина - връх Ботев.

Походът бе осъществен с любезното съдействие на Община Севлиево, която осигури транспорта, и на наемателя на х. „Мазалат“ – фирма „Валд тут“ ЕООД с управител Георги Кръстев, намалил таксите за спане наполовина.

Стефан ИВАНОВ

120 ГОДИНИ ТД „ОРЛОВО ГНЕЗДО“ - КАЗАНЛЪК

Началото на организирано туристическо движение в Казанлък е поставено на 12 май 1902 г., когато се учредява Туристически клон „Бузлуджа“ с 23 членове към Българско туристическо дружество – София. Първият му председател е д-р Георги Георгиев. Организацията бързо укрепва и развива редовна излетна дейност. През 1912 г. тя става самостоятелно дружество, което по предложение на Стефан Енински приема името на легендарните скали „Орлово гнездо“ под връх „Шипка“, свързани с героизма на българските опълченци през Освободителната война.

В края на 1912 г., поради избухването на Балканската война, животът на дружеството замира. През май 1922 г. с излет до електроцентралата в дефилето над село Енина се възстановява неговата дейност.

През 1929 г. в Държавната военна фабрика се създава първата туристическа секция към дружеството, която в следващите десетилетия играе водеща роля в туристическия живот на Казанлък.

На 26 май 1931 г. е взето решение за построяване на хижа „Бузлуджа“, като се основава фонд за набиране на средства. Построена с дарения и безвъзмезден труд от почти цялото казанлъшко гражданство, хижата е открита и осветена на 2 август 1936 г., в памет на загиналите там герои от четата на Хаджи Димитър.

На 28 ноември 1932 г. към дружеството се учредява ски-секция. Следват ски-излети, състезания, обучения на начинаещи скиори.

В периода 1931 – 1934 г. казанлъшките туристи извършват цялостно залесяване на парк „Тюлбето“ в Казанлък.

След промяната на общественно-политическата система през 1944 г. пред туризма се поставят нови задачи. Основната цел е той да се превърне в масово народно движение, а държавата полага все повече усилия и осигурява средства за постигането ѝ.

В периода от 1957 до 1965 г. започва изграждането на клубове и секции по интереси, а именно за: коло туризъм, воден туризъм, ски туризъм, алпинизъм, ориентирание, пещерно дело.

През лятото на 1958 г. на 200 метра източно от старата хижа започва строителството на втора хижа. След тригодишно строителство на 2 август 1961 г. е открита новата хижа „Бузлуджа“.

През 60-те и 70-те години на миналия век ТД „Орлово гнездо“ укрепва организационно и кадрово, изразства и печели влияние в организираните масови туристически и спортни прояви. През май 1977 г., в чест на 75 години от основаването на дружеството в Казанлък, за активна и дългогодишна народополезна дейност то е награждено с орден „Кирил и Методий“ – II степен.

Разрастването на организация-

През туристическото дружество
подеи започнаването

та през 80-те години продължава. Изграждат се нови туристически секции по местоработата, в учебните заведения и по местоживее. ТД „Орлово гнездо“ развива всички видове дейности и спортове, практикувани в системата на БТС. Изградени са и активно работят 12 клуба с над 600 активисти и спортисти.

През 1982 г., в чест на 80-годишния юбилей на дружеството се създава негов графичен знак/лого, който изобразява орел в статично положение.

През 1985 г., в разгара на спортно-туристическата зима, с финансовата помощ и съдействие на директорите на ОЗ „Фридрих Енгелс“ и НИТИ и с помощта на актива на дружеството, в района на връх Бузлуджа започва изграждането на ски-база, която през годините се превръща в любимо място за отдих, спорт и туризъм. През осемдесетте години на миналия век ТД „Орлово гнездо“ организира и участва в много международни инициативи и състезания.

След смяната на политическата система през 1989 г. в България дейността на БТС се затруднява, а от там и тази на всички туристически дружества в страната. Въпреки трудностите, в началото на този период дейността на дружеството не спира. През 1990 г. се поставя началото на Националния преглед за туристически умения и сръчности за приз „Кристален еделвайс“ край язовир Копринка. От 1999 г. на сам ТД „Орлово гнездо“ организира в Казанлък фестивал на туристическата и патриотична песен „Прекрасна си, мила Родино!“

Започнали в началото на новото хилядолетие и утвърдени до днес остават многоличевите походи по повод Националния празник трети март, походите за

Деня на туризма, туристически прегледи с децата от детските заведения по случай деня на детето и много други.

За последните двадесет години се осъществиха основни реконструкции на двете хижи на Бузлуджа. Залесени са няколко горски и общински терени. Изградени са три екопътеки. Маркирани са много километри туристически маршрути.

Към настоящия момент в ТД „Орлово гнездо“ функционират осем клуба по интереси. Всички те извършват дейности, свързани с туристическите ценности и идеали, наследени от предците.

КЛУБ ПО ПЕШЕХОДЕН ТУРИЗЪМ

Създаден преди тринадесет години и обединил няколко подобни единици, той е клубът с най-много членове и с най-много инициативи, събития и походи – планински преходи, екскурзионни летувания и други, които ръководството организира и реализира заедно с планинските водачи. Всички събития се отразяват в интернет, което привлича все повече членове, включително от далечни градове. Наши активисти се включват в различни дейности и събития и подпомагат поддръжката на нашата материална база.

Ежегодно се провеждат над 20 еднодневни походи в региона, предимно по маршрути в Шипченска Стара планина и Същинска Средна гора. Организиран се и много двудневни, тридневни и продължителни походи в българските планини. Традиционни са изкачванията на връх Шипка по повод националния празник 3 март, както и за „Шипченската епопея“ през август. Утвърди се и традиционно изкачване на връх Ботев.

През 2018 г. наши членове завършиха цикъла за изкачването на десетте балкански първенци. По традиция много представители на клуба завършват и изкачването на десетте планински първенци на България.

В индивидуалните изкачвания на първо място поставяме личните успехи на Даниела Ангелова, която за три поредни години изкачи върховете Елбрус, Ухуру и Монблан.

Незабравими за нас ще останат семинарите на планински-

те водачи в УЦ „Маловица“ с легендарните български алпинисти Методи Савов, Кънчо Долпчиев, Георги Петров и др.

Работата с младите хора и децата са наш приоритет. Многобройни са събитията за ученици и деца, осъществени с активно участие на наши представители.

КЛУБЪТ ПО ОРИЕНТИРАНЕ

има най-дълголетна история – 65 години. В основата на дейността му е участието в състезания. Наши състезатели са редовни участници в държавните първенства по ски ориентирание, колоориентирание, нощно ориентирание, първенства за ветерани и маратони. Такива са състезанията за купа „Бъл-

ВETERАНИ ОТКРИХА СЕЗОНА

С поход и празнична вечер на хижа „Коман“ бе отбелязана 110-годишнината на организирания туризъм в Троян и откриването на летния туристически сезон. Участваха 59 туристи от 21 града. Организатор на проявата бе ТД „Амбарица – 21“. Водачи бяха Илина Маринова от Троян и Георги Георгиев от Враца. Триденевният поход завърши с преход до х. „Василев“ и местността Богоя.

Шумни и нетърпеливи, ветераните поехме след Илина по черен път от с. Шипково за х. „Коман“. След кратко изкачване, вдясно се откри панорамна гледка към селото, сгушило се в подножие-

то на овални склонове на Троянския предбалкан. След половин час излязохме на равна поляна, откъдето се вижда релефът на алпийската част на Стара планина – върховете Амбарица, Купена, Кръстците и Жълтец, покрити със сняг. Някъде вдясно от тях се виждаха и зъберите на Козя стена.

Навлязохме в горски масив с пресечен терен. Минахме край пропадно пещерно образувание, наречено Цачкова дупка, и предпазливо надникнахме от горе. Погледът се губи надолу в тъмна пропад. Под нас, на повече от 20 метра, боботеше подземна река, чиято дълбочина никой не знае. Останала е само легендата

за паднало дете на име Цачко, което било спасено, а пропадът нарекли Цачкова дупка.

Неусетно стигнахме до хижа-

та. Тържествената вечеря бе посветена на 110 години от организирания туризъм в Троян. В краткото си слово председателят на БФТВ Румен Узунов подчерта, че Троян е сред първите градове в България, където зародило се в края на 19 век туристическо движение намира благодатна почва. Негов основоположник е Никола Габърски. На 6 април 1912 г. той е инициатор и водач на първия организиран туристически излет, в който

ЦЕННОСТИТЕ НА АЛЕКО ОБЕДИНЯВАТ КАЗАНЛЪШКИТЕ ТУРИСТИ

гария", купа „Търново“, купа „Сърнена гора“, купа „Гвърдица“, купа „Деветашко плато“, купа „Хемус“, купа „Сливен“, купа „Августа трайна“, купа „Узана“, купа „Разлог“, купа „Родопя“, купа „Иван Вазов“, както и много международни състезания.

Тази година на световното първенство по ски ориентиране Тончо Нейчев се класира на трето място и спечели бронзов медал - най-високият резултат в неговата дългодишна кариера.

За последните пет години ориентировачите ни имат 992 участия в 325 състезания. В държавните първенства те спечелиха 73 златни, 23 сребърни и 25 бронзови медала. В международни състезания завоюваха 11 златни, 3 сребърни и 12 бронзови отличия. В останалите състезания в страната спечелените медали са общо 572 (320 златни, 130 сребърни и 129 бронзови). Най-голяма заслуга за тези отличия имат състезателите Тончо Нейчев, Христо Ангелов, Павел Михалев, Мариана Димитрова, Петър Стойков и др.

Клубът по ориентиране е основен организатор на състезанията за купа „Бодлите на розите“, което се утвърди в календара на Българската федерация по ориентиране. Поставихме началото и на едно ново състезание - „Николденско бягане“, което набира скорост. Наши специалисти участват в изработването и реамбулирането на карти за състезания по ориентиране.

Огромна е ролята на клуба по ориентиране в поддържането и маркирането на туристическите маршрути и пътеки в регион Казанлък. Много са маркираните пътеки в Стара планина и Средна гора.

Характерни със своята мащабност като продължителност, численост и брой посеща-

вани обекти са ежегодните многодневни екскурзии, организирани от Христо Ангелов и Костадин Димов в различни кътчета на България.

Зимното изкачване на връх Жълти бряг (1485 м) е запазена марка на клуба. Многобройни са различните изложби и презентации по време и след всяко събитие.

КЛУБ НА УЧЕНИКА-ТУРИСТ

Проблемът за развитието на ученическия туризъм, приобщаването на децата и младите хора към природосъобразен и здравословен начин на живот, към нашите ценности и идеи, винаги са били на преден план пред ръководството на ТД „Орлово гнездо“. Този клуб е почти на двадесет години. Традиционно присъстваме в Националния преглед за туристически умения и сръчности за учащи за приз „Кристален еделвайс“ на язовир Копринка. През 2017 г. отборът от Казанлък, съставен от ученици от СУ

„Антим I“ и ПГ „Иван Хаджиенов“, спечели големият приз „Кристален еделвайс“. Многобройни са и участията в националния туристически поход „По пътя на Ботевата чета - Козлодуй-Околчица“.

КЛУБ ПО СПЕЛЕОЛОГИЯ/ ПЕЩЕРЕН КЛУБ - КАЗАНЛЪК

Това е един малък, но добре сплотен колектив. Преди четири години Пещерният клуб чества петдесетгодишен юбилей, проведено бе спортно-техническо състезание на стената до Младешкия дом в града с участието на пещерни клубове от страната. Организирана бе международна фотоизложба „Пещерите и ние“, както и изложба на пещерен инвентар.

По традиция клубът е организатор на Национална пещерна експедиция в района на връх Бузлуджа. Ежегодно се провеждат спелеоложки експедиции за почистване на почвените наноси в Бузлуджанската пещера, с учас-

На 12 май 2022 се навършиха 120 години от основаването на ТД „Орлово гнездо“ - Казанлък. Организация, устояла на превратностите на времето, преплела съдбите на различни хора от различни исторически епохи и успяла да запази искрата на родолюбието и любовта към природата в много поколения българи.

На този тържествен ден се състоя празничен концерт в залата на Народно читалище „Искра -1860 г.“, където членовете на туристическото дружество и много гости се събраха, за да отбележат 120-годишния юбилей. Председателят на дружеството Жельо Желев изказа благодарност към всички членове за доброволния труд, вложен в изграждането и поддържането на туристическата база, за маркирането и почистването на екопътеките в региона, за организирането на множество туристически походи из прекрасните кътчета на България и за множеството други мероприятия, в които всички се включват активно и безрезервно.

Г-н Желев връчи медали и грамоти от името на Управителния съвет на БТС на активисти, дали своя огромен принос в многообразната дейност на дружеството.

Проф. Атанас Георгиев, член на УС на БТС, връчи на Жельо Желев плакет от името на Български туристически съюз.

тието на колеги от цялата страна. Наши представители се включват в дейности в карстовия район на резерват „Стенето“ в Троянския Балкан и в Националните спасителни тренировъчни сборове в Карлуково и Дряново.

Нашият Пещерен клуб е регистриран по ЗФВС към Българската федерация по спелеология и е сред малкото клубове в страната, които притежават лиценз за организиране на пещерни прояви и обучения за спелеолози.

ТУРИСТИЧЕСКИ КЛУБ „БУЗОВО КАЛЕ“ - СЕЛО БУЗОВГРАД

С богатата си и разнообразна туристическа и културно-масова дейност този клуб продължава традициите вече над тридесет и шест години.

Много от членовете му активно участват в построяването на заслони и екопътеки. Последното изградиха заслон „Люляка“, наречен така заради люляковите храсти в източната част под крепостта „Бuzово кале“. Екопътеката „Пътека през Вековете“ стига до Мегалита над Бузовград и се поддържа и почиства основно от наши членове.

Към културно-масовата дейност на клуба може да се отбележат организацията на празниците като Трифон Зарезан и 8-ми март, местните „Люлякови празници“, поетичната вечер в НЧ „Любен Каравелов“ в с. Бузовград. Организиран се и множество походи, както и екскурзии за опознаване на забележителности в страната.

ВОКАЛНА ГРУПА ЗА ТУРИСТИЧЕСКИ ПЕСНИ „ЕХО“

съществува повече от 36 години и винаги е била културният стожер на дружеството. Тя е домакин и организатор на Националния песенен празник „Прекрасна си, мила Родино!“. Вече над двадесет години на празника присъстват туристически хорове от цялата страна. Традиционни са и концертите по случай Първа пролет и Коледа, участията в шествията по време на Празника на розата, в походи, екскурзии и др.

Многобройни са участията на ВГТП „Ехо“ в Националния песенен празник „Песните на България“, в празници и фестивали като „Слава вам будители“, „Бялата порта на Рила“ и много други. Над 50 са различните купи, отличия и награди, спечелени от клуба по сцени в страната и чужбина. Основна заслуга за успехите на групата има нейният художествен ръководител Валентин Узунов.

КЛУБ НА ЖЕНАТА-ТУРИСТКА „ОРЛИЦА“

Единственият по рода си изцяло дамски клуб тази година отбелязва 35 години от създаването си. Жените са обединени от любовта към природата, преклонението пред българските култура, бит, история и традиции.

„Орлиците“ не спират да се грижат и поддържат паметника и гроба на големия български композитор Емануил Манолов в парк „Тюлбето“ в Казанлък. Те са инициатори на много събития, свързани с историята и творчеството на композитора. Отлична е и тяхната работа с деца, ученици и подрастващи - различни беседи и забавления.

Всяка сряда жените от клуба излизат на поход сред природата. Въпреки сезонните условия и пандемията в последните две години тези походи бяха редовни.

КЛУБ „ВETERАНИ ТУРИСТИ“

Създаден преди повече от 46 години, този клуб и днес живее под мотото „Здрави, бодри и щастливи“. Почти всяка седмица ветераните организират излети в планината, основно в Средна гора и Стара планина.

Ветераните редовно организират чествания на юбилеи, участия в национални годишнини за значими личности от нашата история. Утвърдени са събития, посветени на Енчевден, Трифон зарезан, Бабинден и др., които ветераните празнуват под девиза „Обичай, традиции, народно творчество, веселие“. Клубът осъществява много екскурзии в страната, както и срещи с клубове на ветерани туристи от Ямбол, Сливен, Айтос, Троян и др.

И днес основните ценности, които обединяват туристите от ТД „Орлово гнездо“ - Казанлък, са любовта към родината и опазването на нейната природа, планинарството, развитието на социалния туризъм, стремежът към природосъобразен и здравословен начин на живот, повишаване на физическата активност на населението, изграждане на хижи и заслони, поддържане и маркиране на туристически пътеки и маршрути и други дейности.

Жельо ЖЕЛЕВ – председател на ТД „Орлово гнездо“, Казанлък

В ТРОЯНСКИЯ БАЛКАН

участват 36 души - младежи, учители, чираци и занаятчии. А самият Никола тогава е само на тринадесет години и половина. Излетът завършва именно тук, в местността Коман, където по предложение на Габърски е учредено туристическото дружество в Троян. За това събитие напомним паметна плоча върху фасадата на хижата, поставена от Румен Узунов и Сашо Гунешки. В края на словото си председателят на БФТВ обяви откриването на летния туристически сезон и пожела той да бъде интересен и успешен.

Утрото бе хладно и не предвещавахе слънчев ден. Под-

готвихме се психически за труден преход от х. „Коман“ до х. „Васильов“. Очакваше ни не само сериозна денивелация, но и рязка промяна на метеорологичните условия. Нямахме и помен от предния слънчев пролетен ден. Ниски дъждовни облаци ни съпровождаха през цялото време. Започна леко да ръми, появи се мъгла, някъде след час дъждът се засили, премина в суграшица, появявиха се първите снежинки. На места нямахме маркировка и загубихме около час, докато стъпим на вярната пътека. Бавно се низехме след водача Георги. Хлъзгаво, студено, мокро, снежно и мъгливо. Подсякохме вр. Васильов

(1490 м н.в.) и след кратко спускане чухме лая на хижарските кучета. Гъстата мъгла ни лиши от всякакви красиви гледки. Но топлата хижа ни прегърна с уюта си. А навън вече бе истинска зима - гъст тежък сняг се сипеше от небето и не спря до сутринта. Знаехме, че ще правим пъртина, за да стигнем до местността Богоя. Затова се отдадохме на веселие, Божидар от Ямбол опъна струните на китарата и пяхме до късно вечните туристически песни.

Утрото бе бяло и девствено. Снегът под краката ни - 60-70 см. Клоните на борове бяха натежали от сняг. Красиво!!!

След кратък инструктаж от во-

дача как се „бие“ пъртина, тръгнахме към местността Богоя. Анелия Сирашка от Скандалото ни водеше през преспите на открития участък. После се включи и Димитър Ценкин от Лом. Дойдохме и други мъже и по-яки жени да помагат за пъртината. След час и половина бяхме на Богоя. Пътна техника бе разчистила пътя от

Шипково до Богоя и тук ни чакаше превоз до Троян.

Беше интересно и различно. За три дни минахме през два сезона. Остана хубав спомен от откриването на новия туристически сезон на федерацията. Пожелаваме си да бъде безоблачен и ползотворен!

Снежана ИВАНОВА

ТРОЕН ПРАЗНИК НА ХИЖА „БУЗЛУДЖА“

Тази година туристическите дружества „Трапезица“ - Велико Търново, „Сърнена гора“ - Стара Загора и „Орлово гнездо“ - Казанлък честват 120-годишни юбилеи. По този повод на 14 и 15 май т.г. те организираха три лъчеви походи с обща дължина 120 км до старата хижа „Бузлуджа“ в Шипченска Стара Планина. На хижата кипеше празнично настроение - музикалният фон даде възможност на по-първите да тропнат кръшни хора, а в казаните къкреше празничният курбан.

Туристите бяха поздравени от председателите на БТС Венцислав Вевев, от Георги Гацин - член на УС на БТС и председател на ТД „Сърнена гора“ и от Желю Желев - председател на ТД „Орлово гнездо“.

Като домакин, Желю Желев поздравя туристите и благодарно на всички участници в събитие-то, посветено на годишнините на

трите дружества и им пожела много здраве, късмет и много изкачени върхове.

Георги Гацин подчерта: „Без вас, туристите и туристическите дружества, БТС е нищо - всяка организация без хората, които реализират дейностите, сама по себе си е нищо“.

„Приятели, искам да благодаря за поканата на Желю Желев, Георги Гацин и Георги Димитров да участвам във вашия празник, каза председателят на БТС Венцислав Вевев. Съгласен съм с Георги Гацин, че без туристите БТС е нищо.“

С много от вас сме се срещали по горските пътеки, ще се срещаме и в бъдеще. Надявам се нашата организация да тръгне в нова посока. Близко тридесет години за много хора БТС беше оплотивление на зората. Обещавам ви, че от тук нататък това ще се промени. БТС ще бъде най-авторитетната и уважавана организация на туристите в България“.

С предметни награди и грамоти бяха отличени активисти от дружеството в Казанлък.

Празничната програма „на живо“ изпълни Вокална група за туристически песни „Ехо“ към ТД „Орлово гнездо“ - Казанлък. Те изпълня любими туристически песни и получиха заслужени аплодисменти от публиката.

ЕХО

от стр. 1

„Следи от поселение в околностите на Бяла черква са намерени - лещи от 2 - 4 век сл.хр. На десния бряг на река Росица е имало славянско селище, известно като Беленска Бяла черква, кръстена на близкия Беленски извор. По време на Османското владичество всички местни селища са се намирали на десния бряг на река Росица. Тогава тук се заселват османски колонизатори и за заслуги към турския султан Баязид I турският военачалник Теруд получава право на владение върху земите западно от Велико Търново, а именно Бяла черква, Павликеви, Михалци и Стамболово. В началото на 18 в. започват да се заселват български семейства и българското население преобладава в Бяла черква. През 1832 г. е построена първата църква, а втората - „Св. Великомъченик Димитър“ (1866 г.) съществува и днес. Колоните и камъните за нея са докарани с волски каруци от древния римски град Никополс ад Иструм. През 1835 г. с помощта на местен чорбаджия е изградено Килийно училище с две стаи. През 1872 г. е построено светско училище. В същата година тук идват Матей Преображенски - Миткалото и Ангел Кънчев и основават революционен комитет. Избрани са: председател Бачо Киро и девет негови съратници, които от 1872 до 1876 г. организират подготовката на населението за Априлското въстание.

Бяла черква е родно място на велики българи като Бачо Киро, Цанко Церковски, Райко Даскалов, проф. Ал. Бурмов. В чест на 100-годишнината от Априлското въстание през 1976 година Бяла черква е обявена за ерад. На територията му са издигнати 11 монументални паметника и поставени 94 паметни плочи. За историята на селището разказват четири музея.

Бачо Киро Петров е роден на 7 юли 1835 г. Когато е шестгодишен, баща му почва и майка му го дава на работа като овчар. Когато е на 12 години, в селото пристига изумителен на Батюшевския манастир и майка му баба Цона го праща с иумена, за да се изучи за свещеник, но там го пращат да пасе манастирските стада. Недоволен, той избягва, връща се в Бяла черква и 13-годишен е пазарен за учител в село Коевици. В продължение на 27 години той е учител в селата Михалци, Мусина, Висоград и Бяла черква. В родното си село през 1869 г. основава първото местно читалище, първият театър, който става и първият пътуващ театър.

След избухването на Априлското въстание през 1876 г. Къравето писмо пристига в Горна Оряховица. Там се извършва предателство и т.нар. западен край се оказва най-подготвен, революционният комитет взема решение от Бяла черква да излезе чета под ръководството на Бачо Киро. За войвода е избран поп Харитон, който я чаква в сборен пункт в с. Мусина. На 28 април вечерта в м. Черничка Бачо Киро събира записалите се доброволци, 50 по списък, но се оказва, че от 150 къщи в селото излизат

103 четника. Отпращат се към с. Михалци, където към тях се присъединяват 28 четника от Михалци и още от съседните села. Там избират поп Харитон за войвода, Бачо Киро за негов заместник, Петър Пармаков, подофицер от руската армия, е избран за военен ръководител, а за знаменосец - Димитър Атанасов - Ръсчукиччето.

Четата вече наброява 192 души и се отправят към балкана в посока Дряновски манастир. Четата е била в балкана да се съберат с други чети и заедно да завършат проходите на Стара планина, за да попречат на турската войска да премине от южна в северна България. Но като минавали край турското село Балван, четата е забелязана и след нея е пратена турска потеря. Четниците са принудени да се объят в Дряновския манастир и да организират своята отбрана.

Така девет дни продължава т.нар. Дряновска епопея. Турските военачалници правят обсада на манастира и пращат до четниците няколко писма с прикани да се предадат. Четниците решително отказват и водят сражения до 7-и май. Тогава султанът праща около десетхилядна турска войска - пехота и артилерия, начело с Фазъл паша от Шумен. Манастирът е обстрелян с оръдия от височините около него през целия ден и късно вечерта избухва в пламъци. Ръководството на четата събира оцелелите четници - около 160 на брой, за да организират нощен пробив на обсадата и да се спасят. Разделят се на четири групи, поемат в различни посоки, но голяма част от тях загиват при сраженията в манастирското лозе. Всички хванати от турците на момента са посечени. Равносметката от неравната битка на Поп Харитоновата чета с многохилядната турска войска е 145 убити, в т.ч. войводата. Много от четниците, които успяват да се измъкнат, впоследствие са заловени, осъдени, обесени, убити.

От Бяла черква оцеляват 29 четника, сред които и Бачо Киро. Завръщат се в родното си село, укриват се в семействата си. Местната турска власт решава да извърши обиск на къщите, но за да спасят своите синове, местни българи решават да предадат Бачо Киро и той да поеме вината за това, че много техни синове загиват във въстанието. Бачо Киро е арестуван на 15 май и откаран в Търново, където е съден от турски военен съд. Адвокатът му иска да го представи за луд, но Бачо Киро отрича, сам произнася защитната си реч на турски език. Осъден е на смърт и на 28 май 1876 г. е обесен до западните порти на Търново, заедно с Иван Павлов Семерджиев.

След Освобождението съюзът му преминава в тленните му останки в Бяла черква, които се съхраняват в ковчеже в църквата „Св. Великомъченик Димитър“.

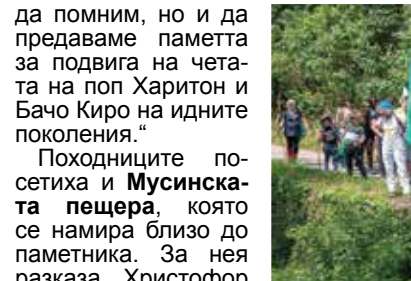
Исторически музей - Бяла черква: тел. 06134/2533; 0882556599; 0882559133; www.museum-bcherkva.com; e-mail: muzei_bcherkva@abv.bg

ПОХОД ПО ПЪТЯ НА БЕЗСМЪРТИЕТО

От Бяла черква всички отпътуваха за село Михалци. Там те поднесоха венци и цветя на паметника на загиналите въстаници. Кметът на община Павликеви Емануил Манолов ги поздрави с пожелание младите поколения да участват в похода и да пазят паметта за подвига на четата.

В село Мусина мястото, където се е сформирала четата, е увековечено с паметник. Там туристите бяха посрещнати от кмета на селото Христо Иванов, който разказа за онези далечни събития и подчерта, че „наш дълг е не само

попаметник. За нея разказа Христофор

Христов - ръководител на похода. Тя не е облагородена. Районът е карстов и тук, както и в други пещери, водите излизат под формата на подземни реки. През I-ви век сл. Хр. римският император Траян води сражение с даките северно от Дунав и в чест на победата създава римския град Никополс ад Иструм при село Никоп, северно от Търново. Тогава от Мусинската пещера до Никополс ад Иструм се изгражда водопровод, дълъг около 30 км.

Ново село е родното място на отец Матей Преображенски.

Миткалото, посветено на баян неговият паметник и Мавзолеят-костница. Христофор Христов разказа, че освен възрожденец, духовен водач и просветител, Матей Преображенски е сред видните ни революционери още при създаването на вътрешната револю-

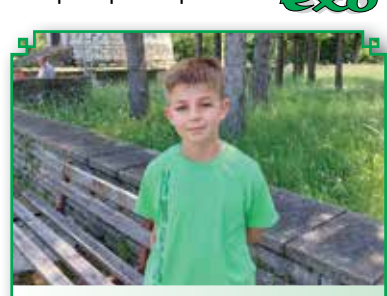
ционна организация, довереник на Васил Левски, с когото заедно са създавали революционни комитети.

До село Пейна туристите пристигнаха с автобус. След почивка и обяд сред природата направиха тринасов пешеходен преход до Дряновския манастир. Там бяха посрещнати и поздравени от кмета на Дряново Трифон Панчев, зам. кметове, председател на ТД „Бачо Киро“ Стефан Инколов и Никол, секретарят на дружеството Милко Илиев. Връчени бяха грамоти за участие в похода.

Сред почетните гости на събитието бяха вицепрезидента на Република България Илиян Йотов, зам. председател на Народно-то събрание Кристиян Вигенин и

председателят на БТС Венцислав Вевев. Честванията продължиха с панахида за загиналите, възстановена на битката при Дряновския манастир от Национално дружество „Традиция“, музикална програма с участието на Теодоси Спасов и тържествена проверка-заря.

Атанас Иванов на 11 г., ученик в 5-и клас на 18-то училище в София: „Тук съм с мои роднини, видях местата и паметниците, които напомнят за подвига на четата на Поп Харитон и Бачо Киро, борела се за свободата на народа ни“.

Ема Бонева е на 7,5 години, в първи клас, от В. Търново и е най-малката участничка в похода. Тя сподели: „Хареса ми разходката сред природата с дядо Боби, баба Ваня и леля Ива. Научих и за четниците, които са се борили за свободата на България.“ Догодина пак ще дойдем.“

БТС ВЕЧЕ Е ПЪЛНОПРАВЕН ЧЛЕН НА ЕУМА

от стр. 1

ЕУМА - ЕВРОПЕЙСКА ПЛАНИНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ е основана през 2017 г. Това е организация на европейските планински алпинистки асоциации от 25 държави с приблизително три милиона членове. Нейният стремеж е планинарството и алпинизмът да бъдат включени в приоритетите на Европейския съюз като важен фактор за качество на живот и да бъде призната като партньор в диалога с

институциите на ЕС. Основана е през 2017 г.

Организацията се бори за свободен и отговорен достъп до планините, ангажимент за опазване на алпийската среда и общ дух на ЕС за горите.

На събранията бяха приети четири нови членове в семейството на ЕУМА - Българският туристически съюз и планинарската организация на Унгария като пълноправни членове, а организации от Румъния и Норвегия като асоциирани партньори. Обърнато бе внимание, че членството в ЕУМА има много предимства, но за да се намери концепцията и за двете страни са необходими много познания и съвместни действия.

Представяне на БТС бе направено от Марияна Илиева - почетен член на организацията на дружеството от балканските страни, с цел присъстващите да запознаят със същността и основните насоки на дейността на съюза. Голям интерес предизвикаха две национални движения - „Опознай България 100 НТО“ и „10-те планински първенци“. Приемането в ЕУМА на БТС дава голям шанс за ново начало в бъдещето му развитие.

В рамките на събранието на ЕУМА и на допълнителната двудневна тематична работилница бяха представени резултати от проекта „ЕУМА - осъществяване на доброто управление на катеренето и алпинизма в Европа“, финансиран със средства на Европейската

Европейския съюз за осигуряване подкрепа на целите си.

Тазигодишното Общо събрание на ЕУМА се проведе на 30 април, с присъствието на делегати от всички страни-членки. Форумът бе ръководен от председателя на ЕУМА Roland Стирле. След приемане на отчетния доклад, финансов отчет и ревизионния доклад бяха разглеждани въпроси относно дейностите на ЕУМА за 2022 г. и дългосрочните цели и приоритети. Проведена бе дискусия за моделиране на включването на регионални организации (BMU, CAA...) в ЕУМА, за промените в статута, седалищата и органите на организацията, както и за стратегията на ЕС за горите.

На събранията бяха приети четири нови членове в семейството на ЕУМА - Българският туристически съюз и планинарската организация на Унгария като пълноправни членове, а организации от Румъния и Норвегия като асоциирани партньори. Обърнато бе внимание, че членството в ЕУМА има много предимства, но за да се намери концепцията и за двете страни са необходими много познания и съвместни действия.

Представяне на БТС бе направено от Марияна Илиева - почетен член на организацията на дружеството от балканските страни, с цел присъстващите да запознаят със същността и основните насоки на дейността на съюза. Голям интерес предизвикаха две национални движения - „Опознай България 100 НТО“ и „10-те планински първенци“. Приемането в ЕУМА на БТС дава голям шанс за ново начало в бъдещето му развитие.

В рамките на събранието на ЕУМА и на допълнителната двудневна тематична работилница бяха представени резултати от проекта „ЕУМА - осъществяване на доброто управление на катеренето и алпинизма в Европа“, финансиран със средства на Европейската

общност. Презентирани бяха събрани данни за планинските хижи, пътеки и катерачни стени, публикации и насоки за развитие на планинската инфраструктура в планините на Европа. ЕУМА е създава база за анализ на събраните данни и показатели за опита на националните планински съюзи, на основните функции и стандартите за планинските хижи, условията за дейност в трудни зони, свързани с екологични обстоятелства. Сред изводите на проекта са приетите насоки за управление на планинската инфраструктура, с които ще съобразяват европейските държави.

Председателят на ЕРА Борис Мичич взе участие в работата на форума и изказа становището на организацията по поставените въпроси.

Коментариано бе създаването на общ европейски етичен кодекс за маркиране, катерене, както и поведение в планината и хижите.

Обсъдени бяха и други въпроси, свързани с:

- Хижи, (дефиниции: планинска хижа, зимен обект, хижа бивак, авария подполон);
- Пътеки - категоризация, подметания, правни аспекти, свободен достъп, собственост, маркировка;
- Екологични стандарти: пречистване на отпадъчни води, управление на водите, източник на водоснабдяване, енергоснабдяване (електричество и отопление), питейна вода, планинска инфраструктура, условия на работа, противопожарна защита, кухненски съоръжения, хижи в национални паркове или други защитени територии.

Набелягано бе на необходимостта всички членове на организацията да попълват своевременно необходимите данни, за да има по-пълна картина за популацията развитие на планинарството и алпинизма

Марияна ИЛИЕВА

ШУМЕНЦИ ПРАЗНУВАТ С ПОХОДА

„ОТ ТУК ЗАПОЧВА БЪЛГАРИЯ“

На 14 май т.г., след двегодишно прекъсване заради пандемията, се проведе Националният туристически поход „От тук започва България“, посветен на 1341 години от създаването на Българската държава, а през 2022 г. и на 120-та годишнина от създаването на ТД „Мадарски конник“ - Шумен.

От многото поканени от региона и страната се отзоваха индивидуални туристи и шест туристически дружества - ТД „Дочо Михайлов“ - Силистра, ТД „Добротича“ - Добрич, ТД „Черноморски простори“ - Варна, ТД „Димитровец“ - Исперих, ТД „Сърнена гора“ - Стара Загора и ТД „Курото“ - Търговище. По същото време имаше честване на 120 годишнини на три дружества на малка хижа „Бузлуджа“, както и похода „По пътя на четата на Поп Харитон и Бачо Киро“ от Бяла черква до Дряново и това отплати традиционни наши гости.

Походът „От тук започва България“ се проведе в околностите на с. Черенча, Шуменска област, на хълма Фисека. След като се изкачиха на върха на хълма, участниците бяха очаровани от въздушната гледка към язовир „Фисека“, съседните села, та чак до град Търговище, както и към новата магистрала, която се вие в равнината. После през красиви горски пътеки спазмохме до язовира и се разходихме около него. Част от участниците прегазихме „опащка-

Това колкото уникално, толкова и загадъчно съоръжение, се намира в землището на с. Долни Главанак, община Маджарово, Хасковско. По-точно между селата Долни Главанак (2 км.) в западна посока и около 3-4 км в източна посока от с. Тополово. Мястото за отклонение от междуселския път не може да бъде подминато, тъй като на това място има масивна постройка, предназначена за Информационен център с удобен паркинг.

От това място кромлехът (свещилището) отстои на не повече от 500-600 м и се изминава за около половин час. Загадъчното съоръжение, обект на настоящата ни дестинация, е открито през 1998 година от археолога доц. Георги Нехризов. Откритието предизвика голям интерес и само година след това там се провеждат мащабни проучвания, а няколко години по-късно пътеката, водеща до него, е оформена като еко-алея с няколко серпантини, въпреки че наклонът не представлява особена трудност.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА САМОТО СЪОРЪЖЕНИЕ?

На самия връх на невисок хълм и на характерна полянка с диаметър 20-25 метра в неправилна окръжност са подредени 15 различни по форма, дебелина и височина каменни блокове от 0.80 до 1 м, а височината - от 0.90 до 1.70 м. Десет от каменните блокове са забучени отвесно в земята, останалите са леко полегнали или в хоризонтално положение. В основата им няма никакви следи от спойващи ги със земната материя. Според археолозите някога е имало още два или три блока. Пак според специалистите всеки един от блоковете тежи около 1.5 тона. Така оформен, обектът представлява характерен култов мегалитен комплекс, който е единствен у нас и по мащабите си се доближава до английския Стоунхендж, най-големият в Европа. В непосредствена близост в местността Бунар алтъ има още две значително по-малки по размери съоръжения, навярно предна-

начени за деца.

Строейт на това уникално съоръжение е още от ранножелязната епоха - VIII - VII век преди Христа и по всяка вероятност е използван от траките за култови празненства. Това е продължило чак до късната античност. Тъй като Кромлехът е бил в земи от царството на адриетите, чиито жреци са от племето беси се предполага, че тук са извършвани ритуали по каноните на орфизма. Специалисти считат, че побиите в земята камъни са заредени с енергия, която все още е запазила силата си.

КАК ДА СТИГНЕМ ДО БЪЛГАРСКИЯ СТОУНХЕНДЖ?

Подходите до там са два. Единият е по магистрала „Марица“ до град Харманли. От там през селата Иваново и Върбово се достига с. Долни Главанак. Този подход е малко по-дълъг, но по-бърз и спокоен. Вторият подход е през Хасковско, като на около 15-ина км по пътя за Кърджали вдясно има отбивка за **Маджарово** и с. **Манастир**. После следват редица села - Книжовник, Жълти бряг, Стамболово, Голям Извор, Силан и накрая Тополово. Разстоянието по този път е с 10-15 км по-късо, но маркировката

КРОМЛЕХЪТ

КАМЕННИ БЛОКОВЕ НИ ВРЪЩАТ 30 ВЕКА НАЗАД ВЪВ ВРЕМЕТО

начени за деца.

Строейт на това уникално съоръжение е още от ранножелязната епоха - VIII - VII век преди Христа и по всяка вероятност е използван от траките за култови празненства. Това е продължило чак до късната античност. Тъй като Кромлехът е бил в земи от царството на адриетите, чиито жреци са от племето беси се предполага, че тук са извършвани ритуали по каноните на орфизма. Специалисти считат, че побиите в земята камъни са заредени с енергия, която все още е запазила силата си.

между споменатите села е оскъдан и предположава обкръжаване. Иначе пътятната настилка е в добро състояние. Предимството на този път е в значително по-слабия трафик, дори и до град Хасково, тъй като трафикът е концентриран по магистрала „Марица“.

В настилящите дълги летни дни е възможно за един ден да се посетят още и скалния комплекс Кован кая (царството на Лешоядите), най-красивият меандър на река Арда и дори вторият, след Мелник, най-малък град в България - Маджарово.

По пътеките на Източните Родопи с тревога ви разходих

Няма как да пропусна две много важни неща за това уникално тракийско светилище, които трябва да се разрешат незабавно.

Първо - съоръжението не се поддържа и е в много лошо състояние. На самото място някога е имало дървена постройка, която е разрушена, но изгнилите и изпотрошени материали са си все още там. Много е грозно!

Второ - Кромлехът се намира на терен „Частна собственост“, което е дало основание на собственика да оградя имота си с бодлива тел, а и на самата входна врата, която води до светилището, са струпани няколко огромни, бодливи храсти. Ние рискувахме - отстранихме ги и влезнахме. На връщане точно на входа срещнахме възрастни хора с внучета. Те не се решиха да рискуват и се върнаха. „Не се знае кой и какъв е собственикът и дали няма да предприеме последствия“ - каза ми баба, държаща здраво за ръка внуцата си, която настояваше да продължат.

Горните редове отправям на вниманието на община Маджарово, кметските наместници на селата Долни Главанак и Тополово, а също не и към Регионалния археологически музей в град Хасково.

По пътеките на Източните Родопи с тревога ви разходих

доц. **Сандю БЕШЕВ**

доц. **Сандю БЕШЕВ**

доц. **Сандю БЕШЕВ**

2021 - ГОРДОСТ ЗА ТУРИСТИТЕ ВЕТЕРАНИ

Образно казано – изтеклата 2021 г. беше нашият пореден двухилядник по пътя на възхода на БФТВ от 2017 година насам, когато ръководството ѝ беше поето от новия председател Румен Узунов. Влагайки в едно душа, сърце, енергия и своя 50-годишен опит в планинарството, той вдъхна живот и даде нов старт на дейността ѝ, като показва на дело как се привличат туристи, залагайки в календарните планове интересни пешеходни прояви по високите планини на България. Интересът към проявите стана толкова голям, че местата за тях започнаха да се запълват още с обявяването на проекто-календарните планове. А това е така, защото планинските маршрути са привлекателни, екзотични, понякога екстремни, така че стъпка по стъпка, пътеките неусетно ни отвеждат до най-високите точки на планините, за да погледнем на света отгоре. И да усетим тръпка от предизвикателството. Да отчетем за пореден път отличната работа на водача Илина Маринова от ТД „А 21“ – Троян. Да осъзнаем за кой ли път колко труд е вложен от Румен Узунов за перфектната организация на всяка проява. А за годините от 2017-а до днес те са десетки... Затова, с поглед назад към отминалата 2021 година, можем без преувеличение да отчетем, че тя е поредният двухиляден връх в живота на федерацията.

Безспорно, перлата в короната на нашите планинарски подвизи бе преминаването по маршрута „Ком - Емине“ за 24 дни. С тежки раници, 14-часови дневни преходи, подложени на всички капризи на планината и времето, водени от Илина Маринова и с осигурена логистика от Румен Узунов, преминахме изпитанието по билото на Стара планина смело, уверено и с мъжка издръжливост. Изнурителни изкачвания и сплизания, изкачени над 15 върхове, сред които Ботев, Амбарица, Купена, Кръстците, Паскал и Вежен; прекосени десетки реки и планински проходи, безводни билни поляни, скални ръбове и тераси, усойни дерета и безкрайни гористи пояси; изранени крака и убийствена физическа умора – всичко това преживяхме и доказвахме, че въпреки неумолимите закони на биологията **все още можем!!!**

Но най-тежка бе битката с липсващата маркировка на много места по трасето. Имаше лутане, дилеми, загуба на време. Тръгнахме сутрин в 4 часа на челници, пристигахме в хижите по мрачина, спяхме по биваци, но сутрин поемахме бодри и одухотворени. На

1 август, след 16-часов преход за деня, без вода по маршрута, без сянка за почивка, малко след залеза на слънцето, стигнахме до морския бряг. Телата ни бяха натежали от умора, краката – изранени, но бяхме радостни и доволни от постигнатото. Хвърлихме камъчетата, взети от връх Ком, и те потънаха в необятната морска шир. Сърцата ни пееха химна на еминемците „Прекрасна си, мила Родино, от Тимок до Черно море!“... Нямахме сили да запеем на глас...

2021 година започнахме със зимно изкачване на връх Исполин в Стара планина. Празникът „Вино, песни и веселие“ по случай Св. Трифон Зарезан събра на х. „Узана“ десетки ветерани в средата на февруари. Покрай символичното зарязване, конкурс за най-хубаво червено домашно вино и ритуалното посрещане с топли питки от стопанката на хижата Милена Ботева (запазена марка) не забравихме да бием пъртина с излет до връх Исполин. Румен Узунов проведе практическо занятие на тема „Техника на ходене в заснежени терени“.

С двудневен излет на 17 и 18 април открийхме летния туристически сезон на х. „Васильов“. Дългата колона планинари тръгна от местността „Богоя“ по красивите извивки на пътя и беше посрещната от приятелски лай на кучетата и с автентичния уют на хижата. Връх Васильов ни прие с непрогледна мъгла, която ни отне красивите пейзажи от високо.

На 2 юни туристи от 10 клуба в страната отдадоха почит пред паметта и делото на войводата Ботев и четниците му с поднасяне на цветя и венец на лобното му място в местността

Йолковица от името на БФТВ. Ветераните присъстваха и на националното честване на връх Околчица.

В средата на юли се проведе Шестият национален поход „Троянски Балкан – по пътеките на Апостола“ с водач Илина Маринова, спасител Петър Куцидимов и организатор и ръководител на похода – Румен Узунов. В проявата, станала емблематична за федерацията, се включиха 44 участника от 17 клуба в страната. Всяка година, в чест на годишнина от рождението на Васил Левски, десетки ветерани от цялата страна поемат от местността Беклемето в Троянския проход, за четири дни прекосяват Стара планина и накрая застават пред паметника на Васил Левски в родното му Карлово, за да отдадат почит към родолюбивото дело на Апостола. През 2021 г. отбелязахме 184 години от неговото рождение. Над нас продължава да кънти отрезвителното „НАРОДЕ ????“ Тръгваме си пречистени и изпълнени с чувство за дълг.

27-30 юни. В Руй планина планинари от 10 клуба изкачиха един от десетте планински първенци в България - Руй (1706 м) и се разходиха до ждрелото на р. Ерма. Походът бе организиран от ТД „Амбарица 21“ – Троян, а водач на групата бе Елена Манолова от Ямбол.

Националната среща-събор

принос за съживяването и развитието на селото. Лагерен огън, песни и китара, забавни състезателни игри, смях, емоции и нови приятели – това отнесоха като спомена в сърцата си туристите, за да ги стоплят в студените зимни вечери.

Идеята на Илина Маринова (нашият планински водач, на която винаги безрезервно се доверяваме) да направим проява, която да е аналог на похода „Ком-Емине“, но по поречието на река Дунав - от река Тимок до Черно море, започна да се реализира в разгара на лятото. Първият етап (Тимок-Свищов) се проведе от 13 до 17 август. Ветерани от 13 клуба тръгнаха от

хме се от топлия септември и се отправихме към най-южната наша планина – Беласица. Проявата е част от календарния план на БФТВ и в нея участваха туристи от 13 клуба. Организатор бе Румен Узунов, водач – Илина Маринова от ТД „Амбарица 21“ – Троян. Избрахме да изкачим първенеца – връх Радомир (2029 м) и далеч по-ниския му брат Тумба (1880 м). Тръгнахме от с. Самуилово към х. „Лопово“, която през следващите дни използвахме като изходна база за нашите преходи. Сега, когато се връщаме назад, те са прекрасен спомен и поредно доказателство за физическите ни възможности.

Набрали скорост, се озовахме и в Рила в „Красивите места на България – долината на Мальовица“. Многодневен излет в Мальовишкия дял на Рила превърна дните между 15 и 18 септември в неповторимо преживяване. Проявата бе част от календарния план на БФТВ. Участваха туристи от 11 дружества и клубове в страната. Водач бе Георги Георгиев от Враца. От х. „Мальовица“ през Еленино езеро изкачихме вр. Мальовица (2729 м н. в.). На следващия ден се насладихме на Страшното езеро, разляло водите си на 2704 м н.в. в подножието на Купените.

Завършихме годината отново с изкачване на връх, вто-

най-западната гранична точка на България – устието на р. Тимок и посетиа по пътя до Свищов много природни, археологически и културни обекти. През 2022 година ще стигнем до морето. Възползва-

рият по височина в Родопите - Орфей (2188 м). Посетихме на извора на р. Арда под Ардин връх, сплядохме в дълбините на пропадната пещера Ухловица.

Сега на ход са предизвикателствата на 2022 година. Календарният план е изпълнен с амбициозни прояви. Отново ще бъдем в планините, ще катерим върховете им и ще се възхищаваме на красивата родна природа.

Снежана ИВАНОВА, БФТВ

на туристите ветерани „С песни под звездите“ с палатъчен лагер в Троянския Балкан събра за поредна година десетки планинари. В проявата се включиха 61 души от 19 клуба в страната. В продължение на четири дни през август участниците прекараха незабравими мигове по планинските маршрути, разгледаха забележителности на с. Скандалото и околностите му, включиха се в празника на селото, срещнаха се с един от доайените на туристическото дело Борис Маринов, разгледаха неговата 200-годишна къща, превърната в музей на планинарството, както и с енергичната Мария Попова – кметски наместник с огромен

ИСТИНАТА И САМО ИСТИНАТА...

МАЙСТОРЪТ НА СПОРТА НИКОЛАЙ ДОБРЕВ НАВЪРТЯ 80 ЛАЗАРНИКА

Търкалят се годините напред, препускат неуморно във галоп, дори нарушават правилата, не спират и на знака STOP!

Това е обективната истина. И както за цялото човечество, така и за м. с. по пешеходен туризъм Николай Добрев тази неподкупна истина не прави изключение.

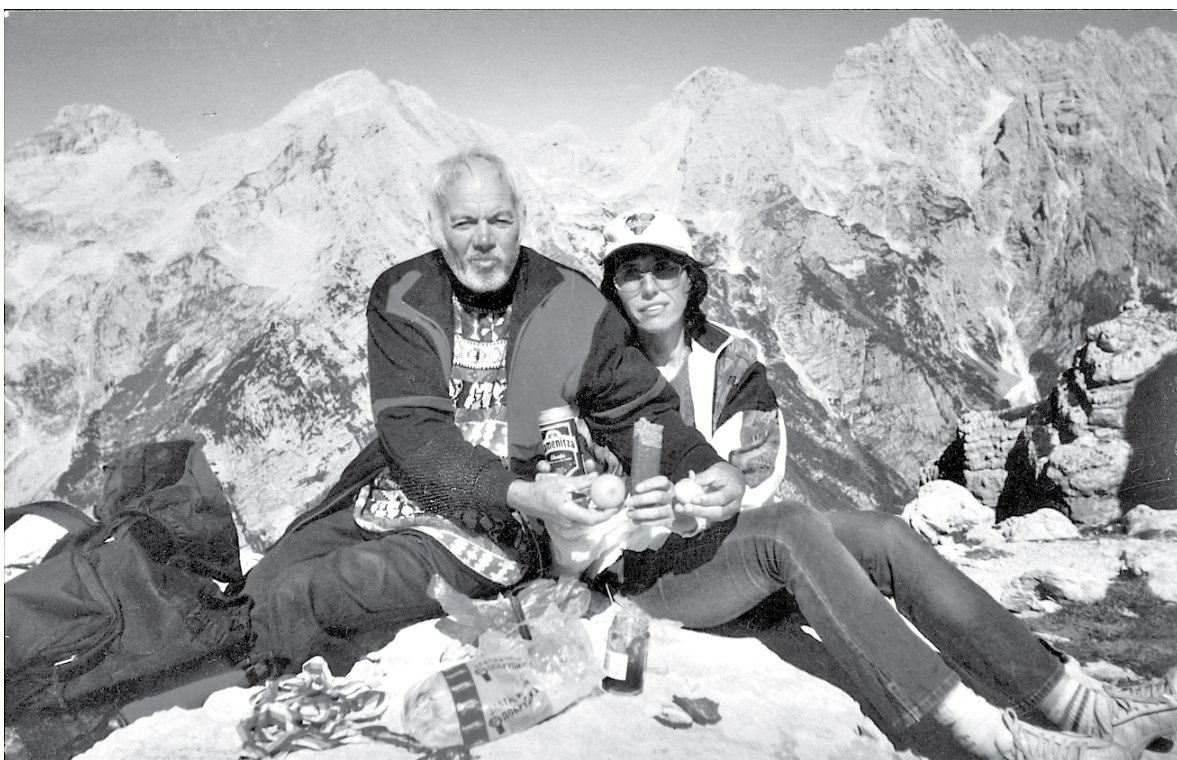
Роден е във възрожденски Калофер на 5 май 1942 г. в семейство на закleti туристи – Стефанка и Христо Добреви. Още в детството му те правят безимотно завещание – любов към отечеството и туризма. Възмъжаването си измерва с поредните рождени дни и някак си на скорост идва първият – 25-ят юбилей. А за половин-вековния се сеща чак когато неговият проговорил внук му присвоява званието „Дядо Кольо“. През цялото това бягане с препятствия от поредни, кръгли и юбилейни годишнини, наред със създаването на семейство, отглеждането на деца и наливането на знания в главите на плеяда малки и големи ученици, не спира да пише своята достойна за благородна завист и подражание туристическа биография. Дори когато коварен здравословен проблем прави опит да пречупи неговия устрем, Николай с пренебрежение го натиква в канавката и продължава по избрания отрано път – туризъм!

Разгръщам тия дни страниците на отпечатан преди десет години брой на в. „Ехо“ и чета: „Кольо Добрев на 2 по 35“. Закачлив дружески шарж на редакцията, с който тя информира читателите, че 70-годишният тогава изпечен турист продължава делото с дух и възможности на 35-годишен мъж. А той и до днес си е все същият. Все вторачен в пробиите синевата планински върхове, все с типичния му мазохистичен похват да преодолява трудностите и с някакъв само негов си начин да учи младите на планинарство. Но как да кажем сега: „Кольо Добрев на 2 по 40“? Някак си не върви, защото не се знае дали, ако му се наложи да кавалерства на две 40-годишни туристи, ще успее да се справи?! Въпрос не казвам с каква степен на трудност! И нещо лично. От години с Николай сме в непрекъсната надпревара. „Но каквито и хи-

тости да измислиш, майсторе, няма да стопиш трите години, които ни делят. Гони ме, преследвай ме, но все ще ми гълташ праха, който за твоё успокоение е здравословен и няма нищо общо с фините прахови частици, които тормозят пловдивската обществено-ност“.

През недалечната 2017 г. по повод на 75-годишния юбилей на Кольо, хронистът на дружеството Пейчо Пейчев му посвети книга. Въодушевен биографичен очерк, изпълнен с многобройни факти от туристическото кредо на юбиляра. Няма как да ги подминем и сега с уговорката, че за да опием всички, едва ли ще ни стигне една вестникарска страница.

Първите крачки в пешеходния туризъм прави през 1950 г. с из-

качване на връх Ботев в Стара планина, който впоследствие посещава още над сто пъти. Над 50 пъти изкачва и други планински първенци. Организира и ръководи безчетен брой участници в градски, окръжни и републикански туристически походи, празненства и поклонения. Ор-

ганизира и ръководи групи по националния туристически маршрут „Ком – Емине“. Учредява туристически дружества в град Пловдив и в няколко села в областта. Има особени заслуги в укрепването на физическото и психическото здраве на поколенията по поколенията. През 1978 г. вече е майстор на спорта по пешеходен туризъм. Членува в УС на БФТ. Към международните му прояви спадат походите в полските и чешки Татри и френските Алпи. Покорява всички балкански планински първенци и европейския колос Монблан. Многократно участва и извоюва златни медали в националния крос на Република Турция в околностите на град Бурса.

Дългогодишен участник в кросовата верига „Мама, татко и аз, баба, дядо и внуче“, където печели златни и сребърни медали. Сред най-ценните отличия, които получава, са „Отличник на БТС“, „Заслужил деятел на БТС“, „Медал за особени заслуги в туризма“, медал „Алеко“, десетки значки, златни, сребърни и бронзови медали от участия в различни туристически прояви. И това далеч не е всичко. Разбира се, не липсват и шедьоври. През 2003 г. се включва в международна група за изкачване на връх Монблан в Алпите. Поради напредналата му възраст групата не го приема с особена охота, но той опровергава съмненията. И когато в два часа след полунощ в базовия лагер всички се подготвят да штурмуват върха, в тъмната палатка Кольо разменя обувките, като лявата отива на десния крак, а дясната – на левия. Така той се изкачва и слиза от Монблан с разменени обувки. Постъпка, достойна за рекордите на Гинес, защото до този момент такъв случай не е известен. Какво ли си е мислил Кольо, докато е пъшнал с разменени обувки към върха? „Защо го няма сега магарето Генко...?“, с помощта на което за първи път се изкачва на връх Ботев. Духът на благородното животно отдав-

на витае някъде във висините, а неговият ездач и сега продължава да катери върхове.

За него няма калпаво време. В снежни виелици, проливни дъждове, бури и хали, той винаги стига там, закъдето е тръгнал, нарамил тежката раница. И където и да се намира, у нас или в чужбина, винаги среща стари приятели, свои бивши ученици или пък създава нови приятелства.

Повече от 30 години на всеки втори февруари Николай Добрев неизменно е на х. „Рай“ под Ботев връх, за да участва в организацията и провеждането на мъжкия празник.

Това е той – 80-годишният майстор на спорта по пешеходен туризъм и настоящ председател на ТД „Еделвайс“ – Пловдив – Николай Добрев, който няма никакво намерение да отнема ръчката за газ.

А за нас, туристите от дружеството и многобройните му приятели, не остава друго, освен да му пожелаем да бъде жив и здрав и с присъщия му дух да продължава да пише изпълнената с оптимизъм и упоритост своя биография.

Наздраве, драги приятелю!
Кънчо МИХОВ – председател на пешеходния клуб при ТД „Еделвайс“ – Пловдив

ДРЕВЕН ВОЙН ОХРАНЯВА УЛИЦА КРАЙ СТРУМА В КРЕСНА

Улица край река Струма в квартал „Спирката“ в Кресна вече се „охранява“ от древен войн в пълно бойно снаряже-

ние, застанал на крачка от тротуара. Намира се в дворната част пред къщата на Васил Павлов, чийто ръце са го сътворили. Из-

явявайки се като скулптор, Васил Павлов от много години се занимава и с горска дейност като лесничей към горското стопанство в Кресна, но за това е учил.

Любопитно е да се отбележи, че този войн е излязъл от една изсъхнала черница, вероятно надживяла вече век. А как се е стигнало до извайването на война? Ето разказа на Васил Павлов:

„Родовите ми корени са в село Ощава. В Кресна сме от 1950 г., а аз съм роден през 1959. Откакто се помня, черницата все си беше в двора и все в такъв вид – разклонена, с обиколка на дънера близо два метра и все плододаваша. Сигурно е надживяла век, но взе, че изсъхна. Трябваше да я отсека. Излязъл на улицата, гледам я и ми се привижда, че в нея стои и ме гледа древен войн. И реших, „Ами защо да не го издялам?“. Разбирам малко от длето, чук, нож и други режещи инструменти. Цялата работа бе

на място, на корен, няма добавки – всичко е от плътта на черницата, дори и десницата на война с меч. Постарах се да осигуря на фигурата всичко нужно – меч, шлем, броня, щит, че и надпис от онези години: „Базилеус Филиполис“.

Идеята донякъде дойде и от останките на древното селище, намиращо се отъясно на Струма на половин километър от къщата. Намерен там надпис върху мрамор съобщава, че паметникът е на римски ветеран и е построен от двамата му сина – опцион от римската войска, единият служил в лагера „Нове“ край Свищов, а другият в Африка.

Имам в двора още една черница, забравила годините си. Само един клон й е останал, но все още дава плодове. Като взема да изсъхне, и тя ще възкръсне в нещо.“

Борис САНДАНСКИ

Скулптурно творение на Васил Павлов

На Васил Павлов не са мучили блетот и чука и в работата на мрамор.

И тази стара черница с един вече клон ще възкръсне в нещо от ръцете на Васил Павлов

ШИРОКА ЛЪКА

ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ

Продължение от брой 4

СЕЛО ШИРОКА ЛЪКА - ВР. СВ. ЕЛЕНА - С. СТОЙКИТЕ

Времетраене: 2 часа и 45 минути

Маршрутът тръгва от центъра на селото в посока Пампорово. По шосето след 15 мин. се стига до сводест мост на р. Широколъшка при водослива ѝ с р. Ослен. Веднага след моста се завива по левия бряг на реката и след 50 метра се поема нагоре през гората в югоизточна посока. Маршрутът е по горска пътека и е маркиран с червена боя. С плавно изкачване през пасищни поляни и смърчова гора се стига до обширна поляна, в дъното на която се намира параклисицът „Св. св. Константин и Елена“, построен на връх Св. Елена. До тук от селото се стига за 1 час и 30 минути.

Историческите извори показват, че на това място е имало тракийско светилище. Новият параклис е построен върху самите основи на църквицето. Останки от каменни стени ограждат целия връх. На 500 м в източна посока съществуват останки от тракийски гробници. На запад се открива обширен изглед към Широколъшката долина и селото.

След отклонението се връщаме към основния маршрут за с. Стойките. Преминава се през обширна поляна в южна посока към махала Елена. Оттук маршрутът продължава по камионен път. Върви се в югоизточна посока над махала Гращица, покрай параклиса „Св. Троица“. До тук се стига за 45

минути. На откритите поляни над Гращица има неповторима гледка вдясно на движението. На юг е снагата на първенеца **вр. Перелик** (2191 м), а доста по-надясно, на югозапад, е **връх Широколъшки снежник**. На преден план чернее конусовидното очертание на вр. Турлата. Продължава се в източна посока, покрай телевизионен ретранслатор (железест стълб с антена). След 5 минути се влиза в махала Кайковска. По шосето се слиза в центъра на с. Стойките. В Кайковската махала се намира църквата „Св. св. Петър и Павел“, построена през 1874 г., и старото училище на с. Стойките, построено през 1870 година.

От махала Гращица дотук разстоянието се изминава за 30 минути, а от параклиса „Св. св. Константин и Елена“ – за 1 час и 15 минути.

ПАМПОРОВО - ВРЪХ ЧАЛА - М. МЕЧО ГРОБЕ - С. ШИРОКА ЛЪКА

Времетраене – 5 часа и 30 минути

Пампорово е най-посещаваният туристически и курортен център в Западните Родопи. Разположен е на планинска заравненост на Студенецката седловина, разделяща поречието на реките Широколъшка и Чепеларска. Обхваща част от Букова планина. На запад е Перелишкият дял. От Пампорово на север се спуска едно от най-посещаваните странични била на планината – **Чернатица**. На него са разположени интересни и много привлекателни туристически обекти и хижи.

Планинската заравненост е на средна надморска височина 1650 метра. От ранно лято до късна есен тя привлича хиляди поклонници на природната красота с огромните си родопски поляни, изпълнени с цъфтящи треви, заобиколени от вековни гъсти гори. В близкото минало бе построена почивна станция на Българска национална телевизия и наблизо до нея – на Централния съвет на профсъюзите. Сега те са приватизирани.

В северозападния край на Пампорово се намира новопостроената духовна и културна забележителност – източноправославната християнска църква „Успение на пресвета Богородица“.

Недалеч от автостанци-

ята на курорта се намира почивната станция на Министерството на отбраната, както и тази на районната дирекция по горите в Смолян.

В Пампорово целогодишно работят много хотели, ресторанти, кафенета и други обекти за краткотраен отдих.

По автомобилен път разстоянието от Пампорово до Смолян е 15 км, а до Пловдив – 85 км.

От Пампорово в южна посока по асфалтиран път се стига до туристическата **хижа „Студенец“** (1735 м н.в.). Това е масивна триетажна сграда, която предлага всички удобства за почивка и хранене на туристите. Близко до нея се намира долната станция на първата в района пътническа седалкова въжена линия, която извежда до връх Снежанка. Сега от върха се спускат четири пътнически въжени линии.

Връх Снежанка – 1926 м н.в. е забележителен с телевизионната кула, висока 156 м. По северните му склонове се спускат ски писти – за деца и начинаещи, за напреднали и за всички други ски туристи.

Недалеч в югоизточна посока от върха се намира феноменът Орфееви скали. Легендата разказва, че там Орфей е изпълнявал своите възшебни песни.

В близкото минало в местността Студенец, която се счита неразделна част от комплекса Пампорово, освен туристическата хижа и долна станция на въжената линия не е имало никакви други постройки. От началото на 21 век, с разрешението на община Смолян, на Студенец бяха изградени голям брой високи сгради с различно предназначение, разположени съвсем близо една до друга. Това в никакъв случай не допринася за привлекателността на обекта и в най-голяма степен уврежда красотата на природната картина и екологическата обстановка на този родопски туристически център.

Маршрутът започва от автогарата на Пампорово. Тръгва се по шосето в северна посока и на разклона за Девин се продължава на право, като вдясно остава хотел „Орфей“. Минава се покрай църквата и хотел „Пампорово“. Оттук започва маркировка с червена боя. Шосето минава покрай бившата почивна станция на профсъюзите. След това се завива наляво и се навлиза в иглолистна гора. Следват обширните Царски поляни, откъдето има просторен изглед към Пампорово. След поляните маршрутът отново из-

лиза на автомобилен път, който с множество завои и изкачвания подсича вр. Картала. Отляво по посока на движението има гъста иглолистна гора и тук-там останки от оградата на резервата за едър дивеч.

На час и половина от Пампорово пътят завива надясно и се стига до характерната местност Инджекаровско. Под прав ъгъл се напуска шосето и се продължава по пътека нагоре. Преминава се през малко долче, където

Пампорово до Портата (1670 м н. в.) разстоянието се изминава за около 4 часа. От м. Портата до х. „Изгрев“ по пътека с червена маркировка се стига за два часа.

От м. Портата за с. Широка лъка се тръгва в южна посока по черен автомобилен път, който минава по билото. На югозапад се открива изглед към върховете Голям Перелик и Шилестата чука. Надолу пътят се спуска през рядка иглолист-

има чешма с добра вода за пиене. Излиза се на коларски път, по който минават и автомобили. Тук маршрутът минава изцяло по билото на **рида Чернатица**. Пътят, през поляни и смърчова гора, подсича почти хоризонтално западните склонове на **вр. Мечи чал** (1873 м н.в.).

След върха се продължава в северозападна посока до седловината Стойченската порта, където се пресича старият път Чепеларе – Стойките. По този път, в северозападна посока, за около 2 часа се стига до Чепеларе, а в южна посока до Стойките се стига за час и половина.

Маршрутът продължава в западна посока по камионен път. Минава покрай чешмите Чучуреновата вода и Бабина вода. След 10 минути се стига до малката седловина Кепинска и вдясно се минава покрай изоставената сграда на някогашния заслон Кьошкя. След билото червената маркировка отвежда до м. Мечо гробе с характерния кръстопът. Оттук поемат пътища към: м. Кукувица на юг, Асенец и Чепеларе на северозапад, а на югозапад се вижда м. Бистрица.

По-нататък се продължава в западна посока и на около 400 м след м. Мечо гробе се стига до м. Портата с голяма чешма и водопойни циментови корита. От

на гора, м. Сюлейманков гроб и м. Синора. Отклонение за около 10 минути води до параклиса „Св. св. Дамян и Козма“, построен през 1896 г. Вляво, в южна посока, е махала Бистрица. От параклиса пътеката се спуска право надолу в югозападна посока и за 15 минути отново се стига до черния автомобилен път. В м. Синора се пресича друг черен автомобилен път, който идва от с. Бистрица за м. Селището.

Продължава се по пътека в южна посока, покрай водоема за с. Широка лъка. По-надолу билото се разклонява и маршрутът поема отново в южна посока. В югозападна посока отсреща се виждат къщите на м. Заевите, на юг – някои от къщите на с. Гела. Под нас е с. Широка лъка.

Пътеката стига отново на черен автомобилен път, по който се върви 50-60 метра. Минава се покрай каменна ограда, излиза се отново на пътеката. След 20 минути се стига до параклиса „Св. Атанас“. Тук има хубав кът за отдих, от който се открива чудесен изглед към Широка лъка. За 15 минути се стига центъра на селото. Преходът от м. Портата до селото трае 1 час и 30 минути.

инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Адамклиси е малко румънско селце до нашата граница, има хилядолетна история и е притегателна дестинация за любителите на екологията, историята и културата. В близост и до Констанца, Черно море и Дунав в него се намира един от най-запазените световни римски музеи.

Когато се отиде до малкото селце Адамклиси, което е близо до българската граница, попадате в уникален паметник на историята от световна величина. В Историческия и археологичен музей е изграден лапидариум, който показва победата на император Марк Улпий Траян над дакийския цар Децебал по време на първата и втората война през 102 и 106 г. Той е от периода, когато Римската империя достига своя най-голям териториален обхват след грандиозните военни победи на Траян в Дакия и Месопотамия.

ТРОПЕУМ ТРАЯНИ Е ИСТИНСКАТА ПЕРЛА НА РЕГИОНА

Триумфалният паметник Troaeum Traiani, музеят и крепостта – една от най-добре запазените в румънска Добруджа, проследяват битките и победата на император Траян, който завладява Дакия и я прави римска провинция.

Музеят е открит през 1977 г. и съдържа оригинални статуи от древния паметник, които са вградени по оригинален начин в модерна крепостна стена. Може да се види и част от тюрса на императора, открит при археологически находки през 1882 г. Музеят събира предмети, идващи от разкопките на крепостта и от други близки римски селища.

Крепостта с вътрешните и външните стени е добре запазена в близост до селцето. Възстановена е преди векове от Константин Велики и Лициний в IV век, когато Тропеум Траяни се превръща във важен религиозен център. От това време е и епископската базилика Forensis с баптистерий.

Достъпът до крепостта е свободен, а разходката по каменните плочи на главната улица, край аквадукта, по различните алеи, връща съвременника към възхода ѝ, преди да бъде разрушена от аварите и готите.

На малък хълм на изхода от Адамклиси, където в древността е било римското селище, сега се издига паметникът Тропеум Траяни. Смята се, че той е на мястото на истинския, издигнат в 109 г., за да илюстрира победата на император Траян над Дакия.

Паметникът е възстановен през 1977 г. Висок е 39 метра и е с диаметър 38 метра. На външните му стени са разположени 54 плочи по 1,48 м, изобразяващи сцени от войната. Истинските плочи са в музея, а тук са реплики. Наблизо има римско селище, но не е рехабилитирано и подготвено за туристи.

В района на паметника в селото сега е изграден красив парк, който е само на 2 км от крепостта. Това е малка част от мащабната строителна дейност на император Траян на Балканите, включително и по българските земи, като: прохода Траянови врата край Ихтиман с огромна римска кре-

АДАМКЛИСИ

ПО СЪПКИТЕ НА ИМПЕРАТОР ТРАЯН

Лапидариум Тропеум Траяни

пост, стадиона във Филипопол (Пловдив) и крепостта в София, на която Марк Улпий Траян дава имперски статут на самоуправяващ се град и го нарича на свое име Ulpia Serdica. Името на императора носят римски градове в България, напомнящи за неговите победи, като Августа Траяна (Стара Загора), Никополс ад Иструм (село Никюп, на 18 км от Велико Търново), Никополс ад Нестум (село Гърмен, Гоце Делчев), Улпия Аурей (Златица) и др.

Сред уникалната природа до Адамклиси е най-големият резерват на муфлони в Румъния, езерото Олтия и резерватът „Канарауа Фетий“, където могат да се видят най-старите следи от християнство по тези земи – древен скален манастир и две църкви, изкопани във варовиковите канари на долината Чайрул, действащи в IV-VII век и IX-X век (Първото и Второто българско царство).

Наред с природните забележителности заслужават внимание манастирите, изникнали в района, където минава пътят на Св. апостол Андрей Първозванный, покръствайки местното население.

МАНАСТИРЪТ „СВ. АНДРЕЙ“ Е „ИСТИНСКИ ВИТЛЕЕМ ЗА РУМЪНЦИТЕ“

Лапидариум Тропеум Траяни

Пътят на първозвания Христов ученик минава по Черноморското крайбрежие. След Одесос (Варна), Динисополис (Балчик), Бизоне (Каварна), Калиакра, Карон лиман (Шабла) преминава в Мангалия и делтата на Дунава в посока Днепър... Днешните храмове напомнят за делото на светеца и са притегателна точка за

поклоннически туризъм.

Знае се, че св. Андрей е покровител на Румъния, ето защо е разбираемо значението на манастира и пещерата на Св. Андрей за румънския народ. Храмът се намира по пътя от село Остров за Черна вода и е сред най-по-

тиянска черква. В храма можете да видите и Х-образен кръст, в чиито четири краища са вградени мощи на добруджанските светии Зотикос, Аталос, Камасис и Филипос.

Голямата църква е прекрасно изографисана и в момента се изгражда, а според румънците христовият ученик е извършил тук много чудеса. Богомолците идват да се молят, да пият вода от лечебното изворче и да посетят пещерата, изкопана в скалата, в основата на малка залесена планина. Олтарът и одърът са вкопани в камъка, а дошлите подпхват в цепнатините монети и листчета, с които молят за здраве и благодат.

Пещерата на св. Андрей е открита през 1918 г. от адвоката от Констанца Жан Дину след пророчески сън. Той почистил пещерата и построил първите килии. Днес хиляди поклонници, най-вече румънци, идват да се молят на светеца, покровител на българите през ранното Средновековие, които занесли култът към него в Италия, а по-късно в Русия и Румъния.

Чудоделиният извор е в близост до манастира и пещерата, където идват хиляди вярващи от страната и чужбина на поклонение целогодишно, а не само на 30 ноември, когато е празникът на св. Андрей и за румънците.

Благословен лековит извор, наречен „Изворът на св. Апостол Андрей“ има и в

МАНАСТИРА „ДЕРВЕНТ“

Той се намира на 20 км от българската граница и е от най-големите в региона. Полегнал е на главния път, който свързва село Остров с Черно море. В миналото в близост се е намирала римска крепост, откъдето е и името „Дервент“ – на турски означава

„пресичане“ или „лагер“. Руините напомнят за времето, когато печенегите в 1036 г. разрушават римското селище, заедно с градовете Диноцезия, Капидава и Сучидава.

Според легенда християнски свещеник и 3 девизи дошли в Дервент да проповядват новата религия, но римляните ги осъдили на смърт. Смята се, че е станало на мястото, където се издига светият кръст от лявата апсида на църквата, която е чудотворна и с лечебна сила. По време на Османската империя този район остава пуст, а манастирът е съграден в последните десетилетия, като градежът му продължава. Сред атракциите в светата обител е „божият камък“ под олтара, който вярващите докосват за събдяване на желанията.

До целебния извор се стига по бял път, ограден от двете страни с каменни скулптури и паметници. Изворът е красиво озеленен и покрит с кула. Истината е, че манастирът „Дервент“ е най-посещаваният в румънска Добруджа.

Текст и снимки
Антоанета ТИТЯНОВА

Манастир „Дервент“

60 ГОДИНИ ЖИВОТ, ОТДАДЕН НА БЪЛГАРИЯ И ТУРИЗМА

КОСТА ЯНКОВ: „ДА СПОДЕЛИМ ДОБРИТЕ ДЕЛА“

На 4 април 2022 година уникалният и незабравим българин и родолюбец инж. Коста Янков щееше да навърши 80 години, ако съдбата не му бе отредила друго - да бъде убит на път по време на поклонническия поход „Светият път“ от В. Търново до Рилския манастир на 28 юли 2019 г. в с. Дрен.

Роден е на 4 април 1942 г. в с. Плодовито, област Стара Загора в многодетно семейство. По бащина линия пра- дядо му е от род Чалъци- те и е бежанец от Сърбия. Той е третото от седемте деца в семейството. Поради недостиг на средства за из- дръжка е изпратен в дом за деца във Велико Търново по- сле за юноши „Теньо Стоилов“ в Чирпан, а след 7-и клас в „Тео- фана Попова“ в Стара Загора. Последния клас на средното си образование завършва в Ди- митровград. В София учи за електроинженер в Техническия университет. Продължава об- разованието си в техническия университет в Москва, който завършва с много добър ус- пех. В Москва успява да полу- чи достъп до ценни ръкописи и книги, свързани с нашата исто- рия, разширява познанията си, което още повече повдига ро- долюбието му. Работи в Русия, в Химкомбината в Дмитров- град и в Нефтохим – Бургас.

Като дете е възпитан да е честен, точен, почтен, трудо- любив, скромен, родолюбив, отговорен, отзивчив, любозна- телен, състрадателен, пома- гач на хора и животни. Такъв си остана до края!

Още като ученик, заедно с най-добрия му приятел, на 17 години правят първия туристически маратон. Маратоните, които е провеждал отначало, са били към туристическите дружества, където е работил. След пенсионирането си учре- дява Клуб по туристически ма- ратон „Б-4“ със седалище град Българово, на който става се- кретар.

В средата на януари 2017 година се наложи в София да му сменят лява сърдечна кла- па. Бързо се възстанови и като спазваше лекарските указания, се върна към нормалния си ритъм на живот. Въпреки лекар- ската забрана да участва и ор- ганизира маратони, той не спря и не се примири – не желаше да го считат за инвалид, да лежи в къщи и да чака финала на живота си.

Още на 12-13 май 2017 годи- на се включи в маратона „Але- ко“ – Пазарджик, като записа 5 км бягане, а пробяга 10.

На 27 май същата година отново бе в Козлодуй, за да участва в Националния поход „По пътя на Ботевата чета от Козлодуй до Околчица“. Из- вървя героически с нас всичките 120 км на славата и бе пример и насърчение на всички по- ходници – млади и възрастни. Единствено следите от опе- рацията на гърдите му напомя- няха за нея и силата в ръцете му бе намаляла – след преход масажираше максимум 2-3 нуждаещи се походници. Каква воля, издръжливост, борбеност – всички му се радваха, въз- хищаваха и всеки искаше да му помогне с каквото може, но той джентълменски отказваше, казвайки: „Аз трябва да мога да се справям сам!“

С гордост и смях разказваше как през пролетта на 2019 г. отишъл на контролен преглед в София, занесъл последните си 6-7 медала с първо място за ветерани в туристически ма- ратони, извоювани след опера- цията на сърцето, лекуващият му лекар онемал. Извел го в коридора заедно с медалите и извикал всичките си колеги да покаже човека-чудо с име Коста Янков!

От 2010 г. насам нашият Ту- ристически клуб „Незабравка“ – В. Търново участва в Наци- оналния туристически поход „По пътя на Ботевата чета“ и там отново се засичахме. Всички ученици го познаваха и оби-

чаха. На доста от тях е помагал с масаж или билки, за да про- дължат безпроблемно участието си в похода. Учеше ги сами да си правят масажи. Когато учениците узнаха от медите за жестокото му убийство, бяха потресени и предложиха на похода през 2020 г. да носим с нас негов портрет – с примера си ги вдъхновяваше. Поради пандемията Ботевият по- ход не се проведе, затова пък портретът му с подходящ текст бе с нас на поклонническия по- ход „Светият път“ и бе оставен в Музея в Рилския манастир, заед- но с други материали за живота му като родолюбец и турист.

Коста помагаше и на посетите- лите на езерото с луга и солни- ците край Бургас, където ходеше да се възстановява след всеки маратон. Не вземаше пари – той просто се раздаваше. Приемаше хората от към добрата им страна и вярваше в доброто. Доверява- ше се и на случайни хора по вре- ме на маратоните, които сам ор- ганизираше. Понякога оставаше да ношува у непознати – никога не е имал проблеми. Беше обик- новен, непретенциозен, реален и земен човек. Не се притесняваше какво ще яде, къде ще спи. Мо- жеше да се ориентира прекрасно и имаше завидна памет.

Беше до безразсъдно почтен и честен. Не вземаше нищо да- ром от никой. Не искаше помощ. За неговите маратони не събира- ше такса за участие. Затова мно- го често участниците помежду си събирахме такава, обикнове- но на мен давах парите и аз да намеря начин да му ги дам. Сла- гах ги в багажа му и после му се обаждах по телефона, за да не може да ги върне.

От двадесет години бе спял с едното око, а през последните години с другото имаше глауко- ма. Затова избягваше ходенето по неравен терен, а маратоните му през последните десет годи- ни бяха предимно по асфалтови пътища.

Този начин на придвижване не допаднаше на доста маратонци поради факта, че се подбиват хо- дилата, и участниците бяха все по-малко. Но той никога не се отказваше. Дори и да не намери съмишленици, сам осъществя- ваше идеята си, казвайки: „Аз нямам време. Дядо ни ... чака да му направя маратон и да разкажа за него!“. Това се вижда и от те- традката-дневник, която водеше. Поради скромност искаше тя да се публикува едва след смъртта му и аз му обещах да го напра- вя. От 2005 година насам в нея са описани организиранияте, фи- нансирани и проведени от него туристически маратони. В нея се вижда, че от 77 туристически маратона, посветени на 45 исто- рически личности и събития, 21 е провел сам, като 17 от тях са

след 2012 г., т.е след като бе на- вършил 70 годишна възраст.

За него 2019 г. бе най-тежка- та, защото проблемът с очите стана доста сериозен. На похода Ботев щом колоната се отбиваше от главния път, той продължаваше по асфалта и въпреки всичко често идваше с наранявания от падане поради дупки в платно- то. За пръв път на Нощния по- ход „Верее“ не вървя с групата, както е по наредбата: Предела – Кръстец – Българка – Бузлуджа – Шипка, а сам по асфалта от Стара Загора през Казанлък до Шипка.

Откакто Българската федера- ция по туризъм, в лицето на Дела Кавъркова, през 2002 година под- нови организацията и провежда- нето на Националния поход „По последната диря на Апостола на Свободата Васил Левски“ през юли ежегодно, Коста участваше в него. 2019 година напусна похода „Светия път“ на 13 юли, за да из- върви, както се оказа, за послед- но пътя на Левски от Пазарджик до Карлово. Върна се на 18 юли и продължи с групата по пътя на пренасяне мощите на Св. Иван Рилски. Този поход за него бе като рожба по следната причина: на 7 май 2015 година дойде в Тър- ново, за да присъства на открива- нето на уникална училищна музей- на сбирка, посветена на 50 години туризъм в Професионална гимна- зия по електроника „А.С. Попов“, където работех и която създадох. На тържеството се запозна с пре- подавателя от Търновския универ- ситет Паскал Пиперков и започна тяхното приятелство. Още същата година се включи в организирания от Пиперков първи поход, посве- тен на пренасяне мощите на бъл- гарския светец Иван Рилски. По думите на Пиперков: „Бай Коста много ми помогна при уточнява- не на маршрутите на следващи- те проучвателни походи-етапи на „Светия път“, в които той самият участва. Държеше да се мине по автентичния път... Духът му ще остане на този път и ще помага на поклонниците през идните години“.

По груби изчисления през тези 60 години на туристически ма- ратони Коста Янков е изминал над 132 хил. км, равностойни на 3,29 обиколки на Земята по еквато- ра. По негови сметки до 2016 г. включително, за организиранияте от него маратони е дал над 84 хиляди лева. Казваше, че когато ги направи 100 хиляди, ще спре финансирането. **От 2000 година насам той е организирал, финансира и провел 199 туристически маратона, посветени на 49 български исторически личности и събития.** Сред тях са: Бургас – Карандила – Даули- те (26 пъти); Бургас – Котел (26 пъти); Бургас – Петрова нива (19 пъти); „Хан Крум“ (12 пъти); Бургас – Вратник – Чумерна (6

пъти); „Цар Симеон“ (6 пъти); „Теофано Попова“ (5 пъти); през 2014 г. учредява маратон „Съе- динение“ (5 пъти); през 2015 г. учредява маратон „Ден на неза- висимостта“ (4 пъти); „Цар Иван Асен II“ (2 пъти); „Цар Ивайло“ (2 пъти); „ген. м-р Лермонтов“ (2 пъти); „Коста Нунков“ (2 пъти); „Кан Тервел“; „Цар Самуил“; „Кан Аспарух“; „Ангел войвода“; „Вой- водата Георги Кардалов“; „Сте- фан Стамболов – Апостолът“; „Панайот Волон“; „Добри Чин- тулов“; „Капитан Петко войвода“; „д-р Петър Берон“; „полк. Сера- фимов“; „Поп Сава Катрафилов“; „Тодор Каблешков“; „Райна Кня- гиня“; „ген. Столетов“; „Хаджи Димитър“; „Иван Занкин“; „Гоце Делчев“; „Димитър Пешев“; „Пе- тър Иванов Кунчев, брат на Ва- сил Левски“; „Михаил Герджиков“; „Нишко въстание“; „Трите бит- ки“; „Тракия“; „Заслужил треньор Жулиета Шишманова“; „Христо Фотев“; „Александър Стамбо- лийски“; „Стоян Заимов“; „Пеньо Пенев“; „Антон Страшимиров“; „П.Р. Славейков“; „Анастасия То- шева (учителката)“; „120 години от издаване на книгата „Под иго- то“; „Въстание във Видин – Лом – Белаградчик“; „Морски вълни“; „70 години военноморски сили в България“ и др.

Участвал е в 148 национални походи и маратони, сред които: НТП „По пътя на Ботевата чета – Козлодуй – Околчица“ (36 пъти); Туристически маратон „Алеко“ – Пазарджик (28 пъти); Обиколка- та на Бургаското езеро (19 пъти); „Верее“ (19 пъти); НТП „По последната диря на Апостола на Свободата Васил Левски“ от Па- зарджик до Карлово (17 пъти); „Хвърковатата чета на Бенков- ски“ (7 пъти); НТП „От вр. Ком до нос Емине“ (6 пъти); „Свещеният път“ или „Свети Иван Рилски“ (5 пъти); Ротари маратон „Обиколка на я-р Батак“ (4 пъти); полумара- тон „Атанасовско езеро“ – Бургас (3 пъти); пробег „Странженска зе- леника“ (2 пъти).

В повечето от тях е бил най-възрастният участник и се е представял отлично, за което го- ворят купите и медалите, които получаваше. Почти всички него- ви участия са отразявани от ме- диите в Бургас: в-к „24 часа“, в-к „Труд“ и притурката „Черномор- ски фар“, ТВ „СКАТ“, Канал 0, Btv. Също така вестниците „Янтра Днес“, „Борба“, „Ехо“; ТВ „Виде- осат“ и Дарик радио.

Благодарение на туризма Коста Янков изглеждаше стег- нат, жилив, подвижен, пълен с енергия и живот. Мечтаеше да проведе още доста маратони По време на „Светия път“ кане- ше участниците на предстоящия туристически маратон „Петрова нива“, за който бе събрал пари, но не можа да го осъществи.

Целият си съзнателен живот Коста Янков отдаде на народа и Родината си! Жалко, че точно един българин от този народ ни отне приятеля, лечителя, исто- рика, родолюбца, мечтателя, народния будител, двигателя на туристическите маратони, посве- тени на исторически събития и личности, инж. Коста Янков.

Но Коста или Коцето, както му казвахме, ще бъде в сърцата ни и ще остане наш положителен пример и вдъхновител!

Снежанка ДИМИТРОВА, председател на ТК „Незабрав- ка“, Велико Търново

ТЕЛЕФОНИ НА ТД И ОБЕКТИ В СИСТЕМАТА НА БТС

БЛАГОЕВГРАДСКА ОБЛАСТ
Хижа „Вихрен“ – 0889834077
Хижа „Демяница“ – 0886495970
Хижа „Бъндерица“ – 0878688135
Заслон „Тевно езеро“ – 0886397268
ТД „Вихрен“ – Банско – 0899939339
ТД „Айгидик“ – Благоевград – 0898564977 и 0882966416
ТД „Момини двори“ – Гоце Делчев – 0899152452
Хижа „Попови ливади“ – 0896722557
Хижа „Славянка“ – 0882966221
ТД „Синаница 2000“ – Кресна – 0887494915
Хижа „Синаница“ – 0896798040
ТД „Калабак“ – Петрич – 0877771754
Хижа „Конгур“ – 0876733366
Хижа „Беласица“ – 0877055530 и 0896688378
Тур. спалня „Петрич“ – 0988798379
Хижа „Лопово“ – 0896688381 и 0887473742
Заслон „Розова поляна“ – 0877771754 и 0893635399
ТД „Пирин“ – Разлог – 0896688414
Хижа „Яворов“ – СТАРА – 0896688414 и 0896688413
Хижа „Яворов“ – НОВА – 0896688414 и 0896688413
Хижа „Добърско“ – 0888708838
ТД „Славянка“ – с. Петрово – 0882966372
Хижа „Извора“ – 0882966372
ТД „Еделвайс“ – Сандански – 0882966464
Хижа „Каменица/Беговица“ – 0889811000 и 0888635570
Хижа „Яне Сандански“ – 0896766174
Заслон „Спано поле“ – 0882700077
Тур. спалня „Чинарите“ – 0896771194
Хотел „Панорама“ – 0882966464
Хижа „Малина“ – 0886820777
Хижа „Грънчар“ – БТС – 0889152225 и 0882966370
Хижа „Предел“ – Симитли – 0887549704

БУРГАСКА ОБЛАСТ
ТД „Чудните скали“ – Айтос – 0878291366
Хижа „Здравец“ – 0899192689
ТД „Яворови скали“ – Поморие – 0896715933
Хижа „Козирино“ – 0896715934 и 0896715933
ТД „Ален мак“ – Бургас – 056/872218 и 056/840583
Къмпинг „Сарафово“ – 0896525042

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ
ТД „Владислав Варненчик“ – Варна – 0884178318 и 0888466443
ТД „Галата“ – 0899020139
Хижа „Ветеран“ – 0899020139
ТД „Родни балкани“ – 0896688425
ТД „Хан Аспарух“ – 0899878961 и 052/370640

ВЕЛИКОТЪРНОВСКА ОБЛАСТ
ТД „Трапезица 1902“ – В. Търново – 0896/64 7778
УЦ „Момина крепост“ – 062/623-410; 0896 697 832; 0896 757 049
ТД „Хемус“ – В. Търново – 0884332220 и 0884332221
Хижа „Грамадлива“ – 0884332220 и 0884332221
Заслон „Караиваново хорище“ – 0884332220 и 0884332221
ТД „Академик – ВТУ“ В. Търново – 0889710188
Хижа „Кръстец“ е в ремонт
ТД „Чумерна 1901“ – Елена – 0896693169

Тур. спалня „Д-р Христо Момчилов“ – 0896693169 и 0896693171
Хижа „Буковец“ – 0896693169 и 0896693170
Хижа „Чумерна“ – 0896693176
ТД „Росица“ – Павликени – 0888015280
Хижа „Язовира“ – 0888015280
Ски-база „Грамадлива“ – 0878/300323 и 0898765424

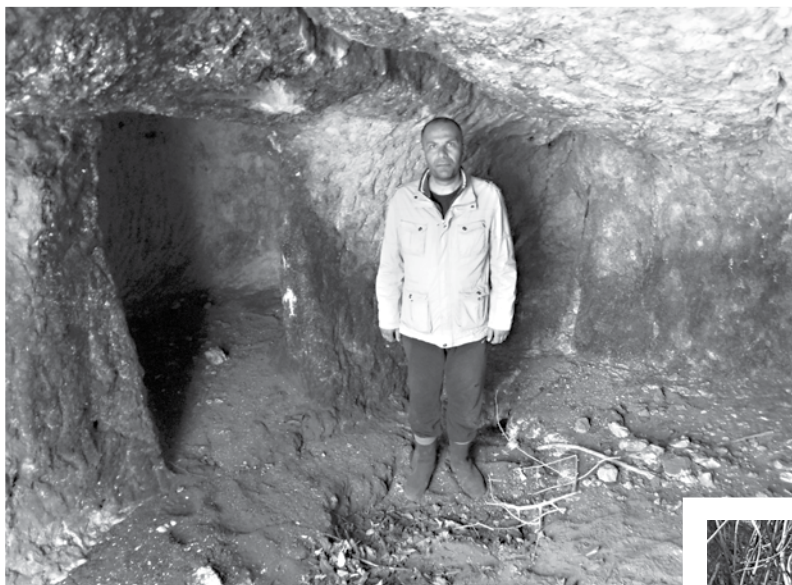
ВИДИНСКА ОБЛАСТ
ТД „Бонония“ – Видин – 0896766143 и 0882355182
Хижа „Божурица“ – 0896766143 и 0882355182

Редакцията на в. „Ехо“ моли председателите или секретарите на туристическите дружества, ако междуременно са настъпили промени, да пода- дат информация за актуалните телефони на ТД, хижите и стопанстваните обекти по елек- тронна поща exobts@gmail.com или на тел. 0882966316.

НОВИ ОТКРИТИЯ КРАЙ ВОДЕН И СБОРЯНОВО

Вярно на традицията си да провежда системни и дългосрочни проучвания на един район, тази година Българското пещерно дружество организира осмата си поредна експедиция в района на Националния историко-археологически резерват „Сборяново“ и прилежащите му територии. За втори пореден път двоят на културния комплекс „Свещоливницата“ в с. Свещари се превърна в базов лагер на десетимата обичайно заподозрени пещерни изследователи от София, Русе, Стара Загора и Търговище на това сакрално пространство. На 8 април, който фактически бе първият ни работен ден, групата се отправи към ДЛС „Воден – Ири Хисар“, където, преди да тръгне по задачи, бе любезно приета от неговия директор инж. Кирил Колев. След като споделихме намеренията си и получихме уверения, че сме добре дошли и ще имаме пълна подкрепа на начинанията ни, разделени на две групи плъзнахме из района.

Половината от нас се насочи към местността „Совата“, където при предишното издание на експедицията бяхме локализирали няколко пещери. Този път те трябваше да бъдат картирани – работа, с която се нагърбиха Алексей Стоев, Веселин Величков, Иво Иванов и Камен Бонев. Речено-сторено, до ранния следобед, в резултат на задръжките им усилия, там бяха картирани 6 неголеми пещери. Докато посочените люде сновяха из „Совата“ и Воденския дол, „моята“ чета в състав Стойчо и Латинка Стойчеви, най-младият участник в експедицията и техен внук Симеон и аз, водени от Ники Колев, се запътихме към воденската помпена станция. Няколко месеца по-рано, по информация на работил в стопанството човек, Ники беше попаднал на комплекс от няколко пещерни отвора, които така и не бе успял да проучи. Тъкмо в това се състоеше и нашата задача. Първата пещерка се оказа малка. Следващата се оказа по-голяма и двата в входа водеха до нея – явява светла заличка. Не беше

необходимо да се вторачваме и ровим в пепеливия й под, за да забележим няколко фрагмента от видимо разновременна керамика. Непосредствено до големия вход на вече проучената пещера, на около 5 метра над основата на скалата зееше отвор, който без стълба отдолу или чрез спускане по въже отгоре, нямаше как да достигнем. Пропуснахме го, за да картираме поредната, а и последната пещерка в скалния венец. Като изключим намерените няколко керамични парчета, на пръв поглед тя не представляваше нищо особено. Но нещата

се промениха, когато Николай сърчно и доста силово се изкатери по стената в преддверието на пещерата и се промъкна през намиращия се там отвор. Беше необходим само миг, за да чуем обясненията му, че заличката, в която беше попаднал, почти изцяло е изсечена в скалите. Никой от присъстващите нямаше енергията да се изкатери безпроблемно, за да картира предполагаемата килия. За щастие, близката помпена станция разполагаше с четириметрова дървена стълба, която бързо влезе в употреба. С помощта на Ники бързо картирах обителта. Оказа се почти правоъгълна и с размери 3 на 3 м, средна височина 1.75 м и площ 9.5 кв. м. В северната част на килията има правоъгълен скален „прозорец“, който фактически е на височина 5 метра от основата на скалата. Бяхме много щастливи от откритието си, без да знаем, че голямата изненада предстоеше. Тя дойде, когато стълбата влезе в употреба за втори път, за да бъде достигнат отворот в скалите, до който не можахме да се доберем по-рано. Е, стигнахме го, и какво да видим – това беше чиста проба изцяло изсечена в скалите правоъгълна „стая“, в чиято лява стена имаше идеално оформена врата, водеща до малко ветрилообразно помещение. С Ники го картирахме, като възкличавахме през 5 минути. Щом събрахме картата, видяхме, че нишата зад вратата е ориентирана на изток. Това ни даде основание да предположим, че става дума за олтарна ниша, т.е. това не е просто килия, а скална църквица с площ 36 кв.м.

На следващия ден, отново разделени на две, пак оперирахме в две различни направления – скалните откоси на левия бряг на река Царацар (Крапинец), южно от с. Иван Шишма-

ново и край с. Осен, където се намира североизточният участък на ДЛС „Воден- Ири Хисар“. Шишмановската група, в която освен А. Стоев, К. Бонев и В. Величков се включиха русенците Сашо Попов и Евгени Георгиев от Историческия музей в Русе, имаше за основна задача да верифицира информацията в публикацията „Тракийски скални паметници в района на „Сборяново“, Североизточна България“ от 1991 г. на археолога Лидия Квинто. В нея изследователката докладва за наличието на малки пещери в околностите на Иван Шишманово със следи от изкуствени издълбавания, като заключава, че същите са част от тракийски култов център, който е бил използван и през средновековието. Изпълнението на тази нелека задача им отне няколко часа, но за съжаление, след локализирането и щателното проучване на обектите данните, изложени в публикацията, не бяха потвърдени, въпреки експертизата на групата, съставена от опитни пещерници със специалности геология, археология и археоастрономия. Много е вероятно описаните от Л. Квинто следи от антропогенна намеса в пещерите да са били изцяло заличени от иманярска дейност, нещо, на което тя е обърнала внимание в своята публикация, а може би някой белези са били унищожени от ерозионно-корозионните природни фактори. За сметка на това Сашо, Евгени и Веско напрегнаха мишици и картираха, най-сетне, една отдавна известна нам пещера в района. Оказа се, че дължината ѝ е 79 метра, което я прави втората по дължина пещера в района след Шаран (Шаран) Маара, която е дълга 226 м.

След 25-километрово каране група „Ири Хисар“ пристигна на местоназначението, пресе-

че река Царацар и тръгна по десния й бряг, за да търси пещерата „Дипсиза“. Всъщност, по-късно се оказа, че търсената от нас пещера не носи подобно име, а въпросната „Дипсиза“ е на съвсем друго място, което нямаше как да посетим тогава. Нямаше как да не намерим безименната пещера, защото широкият ѝ 15-метров вход зееше в склона на долината. Разделихме се на две. Стойчо и Алексей формираха едната група, а Латинка, Иво Иванов и Симеон другата. После започна картировката. Щом тя приключи, на планшетите ни стояха отснети 55.5 метра. Много или малко, все пак това бе дължината на поредната нова пещера, която ще влезе в регистъра на пещерите в България.

Каква е равностметката? За два работни дни успяхме да открием и картираме 3 нови естествени пещери и два изкуствени религиозни обекта. Отделно картирахме 9 известни отпреди, но не документиран пещери. Какви се перспективите? Проучванията ни в двата района несъмнено ще продължат, защото той крие още много тайни.

Експедицията бе ползотворна, благодарение на нарастващото сътрудничество с ДЛС „Воден-Ири-Хисар“, Историческия музей в Исперих, с д-р Анатоли Кънев, който за пореден път разреши да лагеруваме на територията на Културния комплекс „Свещоливницата“ в Свещари и любезния ни домакин Васил Василев. И този път нашите проучвания бяха съпътствани от ловните надзиратели Стоян Бабев и Мехмед Нерми.

На всички споменати сърдечно благодарим!

Алексей ЖАЛОВ

БЪЛГАРСКИЯТ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ
откри
ДАРИТЕЛСКА КАМПАНИЯ
за набиране на финансови средства за ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИК „EXO“, чрез банкова сметка: BG71 STSA 9300 0012 4857 19 в банка ДСК

В САЙТА НА БТС
- www.btsbg.org

можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС и др.

Планинска спасителна служба

www.pss-bg.bg
при нещастен случай, дежурни телефони
112, 1470

02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

EXO
ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР – Петя Иванова - 0882966316

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев - НСА; Елисавета Първанова – м.с. по алпинизъм; Константин Койнов - ориентировач, Българска федерация по ориентирване; Алексей Жалов - председател на Балканския спелеоложки съюз.

Графично оформление и предпечат: Алфа Стар ЕООД

Издава: Български туристически съюз

Адрес на редакцията:

1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427

ISSN-0205-0943

e-mail: exobts@gmail.com ; www.btsbg.org

Срокът за приемане на материали е до 5 число на съответния месец. Ръкописи не се приемат.

Само на 62 километра от столицата, село Петрич е прекрасно място за туризъм и за среща с българската история. От тук по време на Априлската епопея през 1876 г. гръмва за първи път от м. „Боището“ черешовото топче, а Хвърковатата чета на Бенковски заедно с петричани провеждат първата и единствена победоносна битка срещу башибозука. И тази година на 7 май се проведе възстановка на местната група „Традиция“ на паметните събития, описани нашироко от Захари Стоянов в „Записки по българските въстания“, а официалните лица поднесоха венец и присъстваха на почетната проверка-заря в памет на героите. Дошлите аплодираха култовата реплика на поп Евтимов: „Гласът на топуза се чу по цяла Европа“. Моменти от величавото минало са запечатани в десетки живописни картини на известни художници, които можете да видите в Художествената галерията в Петрич, на която могат да завидят много градове в страната.

Там е и уникалният накит, който виконтеса Емили Странгфорд подарява на патриарха на българската литература Иван Вазов. В стихотворението „За нашата благодетелка“ през 1876 г. той възпява дарителката на България: „И във всички хижи скромни, и под секи беден свод, да се слави, да се помни вечно името Странгфорд!“ Филантропката и общественичката прави дарения на 59 български селища, гради читалища, 6 болници, като една от тях е в село Петрич, което е сред най-зазегнатите селища след Батак и Панагюрище. Върху имот край Гугов дол, закупен от британката за вечни времена, по неин проект български майстори построяват най-голямата от всички болници – с каменни стени, помещение за училище, стаи и кухня. Освен 368 британски лири за съграждането ѝ, Странгфорд дарява на потърпевшите петричани 313 потури, 220 аби, 427 сукмана, 227 ямурлука, 194 одеяла, 50 плуга, семена за посеви за 19000 лири. Затова многото портрети на лейди Емили Странгфорд, изложени в галерията, показват висотата на нейното дело. От миналата година уникалният накит, който тя сваля и дава

СЕЛО ПЕТРИЧ

ЗА ПРАЗНИКА НА НАКИТА И ЛЕЙДИ СТРАНГФОРД

на Вазов, е част от колекцията в село Патрич, благодарение на дарението на Мария Елмазова – внучка на поетесата Евгения Марс.

Проведеният арт базар с накити, направени от известни български творци, бе част от тазгодишния Празник на накита в Петрич. А докато на сцената течеше богата фолклорна целодневна програма на БАФЦ „Нестия“, в етнографския паметник – Гуговата къща се провеждаше фотосесия „Етно“ с красиви тоалети на фолклорна основа на „Ариес уникат“. Къщата, възстановена чрез европейско финансиране, е част от културно-историческото наследство в района на Средногорието. Тя е в самия център на Петрич и освен за бита и епохата на Възраждането, напомня за обществени-

ка и революционер Нено Лулчев Гугов – един от активните организатори и участници в Априлското въстание – председател на революционния комитет, участник в събранието в Оборище, а по-късно пръв кмет на град Златица след Освобождението и депутат във Великото Народно събрание. Любопитното е, че талантливият писател Павел Вежинов е негов наследник.

Огромната 12-метрова камбана, разположена на входа на

селото, където всяка година около Гергьовден се провежда възстановка на въстанието, припомня за героизма на Петрич – село, дало много жертви – 172 загинав, десетки са в заточение, а цялото селище е изпепелено. Паметникът символизира претопените църковни камбани, за да се приготвят куршуми за въстаниците. Днес паметникът Камбаната се е превърнал в емблема на село Петрич. От нея, следвайки пътя, ще прекосите река Тополница, за да достигнете обновения площад с фрески на епопеята от 1876 г. и храма „Св. Георги Победоносец“, в който са се лепи куршуми и са се изработвали фишеци. Сега църквата е действаща, обновена, но не винаги е отворена.

И на празник, и в делник, Петрич е прекрасно място, където може да се докоснете и до красотата на Същинска Средна гора. След Берлинския договор тук е преминавала границата, която е разделяла Източна Румелия от Княжество България, а според легендите тук са шетали хайдушките чети на

Рада войвода, Мануш войвода, Стоян Братоев, Детелин войвода... Именно в Петрич Дякон Левски скача в реката и избягва от засада, което доизгражда геройския ореол на селото.

Култовият обект Вран камък, Кръстовият камък на връх Св. Никола, пещерата Меча Дупка са малка част от природните забележителности, които пленяват с красотата и мистичната легодарност. Златишкото село Петрич според поверието носи името си от петте реки, които се вливат една в друга и е на пътя от Байлово за Копривница, от Мирково за Златица. Не го подминавайте, защото културните, историческите и природните забележителности ще ви накарат да се докоснете до героичното ни минало и до красотата на едно китно и съвремено модерно селище.

Антоанета ТИТЯНОВА

